

Kari Hurskainen

AJOPUUNA VAI TIETOISENA VALITSEMASSA?

OSAOn rakennusalan opiskelijat ammattia valitsemassa

AJOPUUNA VAI TIETOISENA VALITSEMASSA?

OSAOn rakennusalan opiskelijat ammattia valitsemassa

Kari Hurskainen
Opinnäytetyö
Kevät 2011
Rakentamisen koulutusohjelma
(ylempi amk-tutkinto)
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Tekniikan yksikkö, rakentamisen koulutusohjelma, ylempi ammattikorkeakoulututkinto

---

Tekijä: Kari Hurskainen

Opinnäytetyön nimi: AJOPUUNA VAI TIETOISENA VALITSEMASSA?

OSAOn rakennusalan opiskelijat ammattia valitsemassa

Työn ohjaajat: Yksikönjohtaja (OSAO) Seija Lehto, yliopettaja (OAMK) Jyrki Röpölinen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2011 Sivumäärä: 56+17 liitesivua

---

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää nuoren ammatinvalintaa. Tutkimuksessa selvitettiin ammatinvalintaprosessia useasta näkökulmasta ja pyrittiin peilaamaan, mihin asioihin ammattiopiston kannattaisi viestinnässään kiinnittää huomiota. Tutkimuksessa haettiin tietoa nuorten toimintatavoista nyt, ja yritettiin selvittää myös tulevaisuuden suuntia.

Ammatinvalintaprosessista koetettiin selvittää niitä tekijöitä, joita Oulun seudun ammattiopisto voi hyödyntää markkinoinnin suunnittelussa. Tutkimuksessa selvittiin, mitä tietoa nuori tarvitsee, mistä tietoa haetaan, milloin tietoa tarvitaan ja kenen haluttaisiin tietoa välittävän.

Tutkimustyössä kartoitettiin nuorten näkemyksiä ammatinvalinnasta kahdessa ajankohdassa. Kohdeyrymänä olivat rakennusalan perustutkintoa opiskelevat nuorisoasteen opiskelijat. Nuorten näkemykset kartoitettiin juuri talonrakennuksen opintojen alettua ja hieman ennen kuin ammattiopistosta valmistutaan. Tutkimus toteutettiin strukturoidulla kyselylomakkeilla. Kyselyt on toteutettu valmistuville opiskelijoille toukokuussa 2010 ja aloittaville opiskelijoille syyskuussa 2010. Tutkimuksessa perehdyttiin myös ammatinvalintaan liittyvään aiempaan tutkimukseen ja teoriataustaan. Taustatietoja käytettiin hyväksi tutkimuksen suunnittelussa, tutkimuksen suorittamisessa ja tulosten analysoinnissa.

Selkeästi tärkeimmät ammatinvalintaan vaikuttavat asiat nuorille ovat työn sisällöt ja palkkaus. Lisäksi haluttaisiin kuulla työllisyystilanteesta, alojen vaatimuksista työntekijöille ja alojen tulevaisuuden näkymistä. Myös jatkokoulutusmahdollisuudet kiinnostavat nuoria. Internetin tärkeimmäksi tietolähteeksi kokeneiden nuorten määrän havaittiin olevan kolminkertainen vasta opintonsa aloittaneilla opiskelijoilla verrattuna valmistumisvaiheessa oleviin opiskelijoihin. Nuoret halusivat löytää tarvitsemansa tiedon sähköisistä medioista. Sähköisen median mahdollisuuksia kannattaa hyödyntää markkinoinnissa. Nuoret haluavat kuulla myös työelämän edustajia ja OSAOn opiskelijoita. Valmistumisvaiheessa olevat nuoret pitivät itseään sopivimpana ryhmänä kertomaan opiskelusta ja ammasteista valmistumistilanteessa oleville nuorille. Peruskoulun ja ammattikoulun oppilaanohjaajia pidetään myös arvossa. Peruskoulun oppilaanohjaaja oli kolmanneksi arvostetuin ja heidän roolinsa on nuorten mielestä kasvamassa, joten heitä kannattaa tukea OSAOn puolesta.

Onnistuneen markkinoinnin taustalla on hyvä asiakastuntemus. Nuorten ajattelutapaa, toimintaa ja kulttuuria seuraamalla pystytään vastaamaan heidän tarpeisiinsa ammatinvalintatilanteessa. Mielekkääksi koettu opiskelu ammattiopistossa on myös tehokasta markkinointia. Nuori haluaa tehdä oikeita töitä turvallisessa ympäristössä ja oppia työelämässä tarvittavat pohjatiedot ja taidot.

Asiasanat:

Nuoret, ammatinvalinta, tiedonhaku, markkinointi, ammatillinen koulutus, oppilaanohjaus, rakennusala

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Civil Engineering, Master's Degree

Author(s): Kari Hurskainen

Title of thesis: GOING WITH THE FLOW OR CONSCIOUSLY MAKING DECISIONS?

The students of the OSAO construction units choosing their future profession

Supervisor(s): Director of the Unit (OSAO) Seija Lehto, principal lecturer (OAMK) Jyrki Röpelin

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2011

Number of pages: 56+17 pages of appendices

The aim of this study was to examine the vocational selection of a teenager. In the study the process of vocational selection was examined from various different perspectives and great attention was paid to the factors that vocational colleges should highlight in their communications: how do the young act nowadays and how do they view their future.

The study aimed to figure out the factors about the selection process that the Vocational College of Oulu could benefit from when planning their marketing. Factors like what kind of information do teenagers need, when and where do they look for it and from whom they would prefer to get it from were examined.

In the research the teenagers' outlook for the vocational selection was surveyed at two different points in time. As the target group were the students who were currently studying for and completing their three-year vocational degree in construction. The survey was first carried out for a group who had just started their studies and for the second time for another group of third year students. The survey was carried out with structured questionnaires. The students who were about to finish their studies participated in the survey in May 2010 and the first-year-students answered the questionnaire in September 2010. Also the theoretical background and related research that had been done before the vocational selection was explored in the study. The background information was used when planning the study, carrying out the surveys and analyzing the results.

The two most important factors influencing on the teenager's selection were the job description and the salary. They would also like to know about the employment rates and the requirements for employees now and in the future. The young is also interested in the possibilities for further education. The amount of students who considered Internet as the most important source of information was three times bigger among the first-year-students compared to the graduating students. The students would prefer to find the information they need from electronic media. The possibilities provided by such media are beneficial in marketing. The students would also like to hear about the experiences of the people working in the industry and other students in OSAO. The graduating students considered themselves as the most suitable group to tell the other students about the studies and the professions. The student counselors of the comprehensive schools and vocational colleges are also appreciated and according to the students their role is getting more important so what they're doing should be supported on behalf of OSAO.

Behind successful marketing there is a good knowledge about the needs of the customer. By watching teenagers' ways of thinking and doing things and their culture it is possible to meet their needs in the situation of vocational selection. Creating the image of reasonable studies at the vocational colleges is also effective marketing. A young person wants to work in safe environments and learn on the job the basic skills and information needed.

Keywords: Teenagers, vocational selection, research, marketing, student-counseling, construction/building

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	7
2	TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	9
2.1	Tutkimuksen taustaa	9
2.2	Oulun seudun ammattiopisto	11
3	TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN MARKKINOINTI.....	14
3.1	OSAOn markkinointi nykyisin	14
3.2	OSAOn markkinoinnin kehityshankkeet	18
3.3	Muiden toteuttama rakennusalan koulutuksen markkinointi	19
4	NUOREN AMMATINVALINTAPROSESSI.....	20
4.1	Ammatin valinnan ajankohdat	20
4.2	Nuoren tiedonhankintakanavat.....	20
4.3	Perhetaustan merkitys.....	22
4.4	Oppilaan ohjauksen merkitys	24
4.5	Oppilaan omien kiinnostusten muodostuminen	25
4.6	Opiskelijatovereiden merkitys.....	27
4.7	Muita ammatinvalinnan strategioita	27
4.8	Päätämisen vaikeus	28
4.9	Nivelvaiheen yhteistyö.....	29
4.10	Syrjäytyminen.....	30
5	TUTKIMUKSEN SUORITUS.....	32
5.1	Tutkimuksen tavoitteet	32
5.2	Kyselyiden laadinta	32
5.3	Kyselyiden suoritus	33

5.4 Aineiston analyysi.....	34
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	35
6.1 Tiedon tarve	35
6.2 Tiedon lähteet.....	40
6.3 Tiedonhaun ajankohta	41
6.4 Tiedon jakajat	43
6.5 Tulevaisuuden haasteet.....	45
6.5 Ammatin valinnan onnistuminen	47
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	49
8 POHDINTA	50
LÄHTEET	52

LIITTEET

Liite 1 Aloittavien opiskelijoiden kyselylomake

Liite 2 Valmistuvien opiskelijoiden kyselylomake

Liite 3 Aloittavien opiskelijoiden analyysitaulukkoja

Liite 4 Valmistuvien opiskelijoiden analyysitaulukkoja

1 JOHDANTO

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Oulun seudun ammattiopiston rakennusosastolla opiskelevan nuoren ammatinvalintaa. Ammatinvalintaprosessista haettiin tietoa, jota ammattiopisto voi hyödyntää ja käyttää markkinoinnin suunnittelussa. Tutkimuksessa selvittiin, mitä tietoa nuori tarvitsee, mistä tietoa haetaan, milloin tietoa tarvitaan ja kenen haluttaisiin tietoa välittävän.

Oulun seudun ammattiopiston toimintaympäristössä on maaseutua, taajamaa ja kaupunkia. Tutkittavassa joukossa on nuoria kaikista näistä erilaisista kasvuympäristöistä. Tutkimuksessa mukana olleet nuoret olivat Haukiputaan yksikön ja Kaukovainion tekniikan yksikön opiskelijoita. Kaukovainion tekniikan yksikössä on opiskelijoita kaikista erilaisista kasvuympäristöistä. Haukiputaan yksikössä maaseutu ja taajama ovat eniten edustettuna nuorten kasvuympäristönä.

Tutkimuksessa perehdyttiin myös ammatinvalintaan liittyvään aiempaan tutkimukseen ja teoriataustaan. Taustatietoja käytettiin hyväksi tutkimuksen suunnittelussa, tutkimuksen suorittamisessa ja tulosten analysoinnissa. Työssä ei ollut tarkoitus tehdä kasvatustieteellistä perustutkimusta, vaan selvittää Oulun ammattiopiston rakennusosastoilla opiskelevien nuorten näkemyksiä ja kokemuksia ammatinvalinnastaan lyhyellä aikajänteellä.

Tutkimustyössä kartoitettiin nuorten näkemyksiä ammatinvalinnasta kahdessa ajankohdassa. Kohderyhmänä olivat rakennusalan perustutkintoa opiskelevat nuorisosasteen opiskelijat. Nuorten näkemykset kartoitettiin juuri talonrakennuksen opintojen alettua ja hieman ennen kuin ammattiopistosta valmistutaan. Tutkimus toteutettiin strukturoidulla kyselylomakkeilla. Kyselyt toteutettiin valmistuville opiskelijoille toukuussa 2010 ja aloittaville opiskelijoille syyskuussa 2010. Tutkimuksessa selvitettiin ammatinvalintaprosessia useasta näkökulmasta ja pyrittiin peilaamaan, mihin asioihin ammattiopiston kannattaisi viestinnässään kiinnittää huomiota. Tutkimuksessa selvitettiin nuorten toimintaa nyt ja yritettiin selvittää myös tulevaisuuden suuntia.

Tutkimustyötä Oulun seudun ammattiopistosta ohjasivat yksikönjohtaja Seija Lehto ja Oulun seudun ammattikorkeakoulusta yliopettaja Jyrki Röpelin. Ohjaukseen osallistui myös opinto-ohjaaja Vuokko Palokangas. Kielenohjauksesta vastasi lehtori Tuula Hopeavuori. Kyselyiden teknisestä toteutuksesta vastasi suunnittelija Sauli Alaruikka. Tieteellisen tutkimustyön ulkoasun ja rakenteen selkeyttämiseen sain apua myös ktk Minna Lumilalta.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Tutkimuksen taustaa

Ammattikasvatustyön tavoitteena on itsenäisyyden saavuttaminen ja selviäminen eteen tulevista haasteista. Omillaan pärjäävä nuori tulee toimeen sekä taloudellisesti että henkisesti ilman merkittävää tukea. Toisaalla nuorta uhkaa syrjäytyminen. Nuori ei tällöin selviä yksin ja jää riippuvaiseksi yhteiskunnan tuesta (Kuorelahti – Viitanen 51–54). Viestejä kouluongelmien lisääntymisestä saamme lukea sekä lehdistä että alaa koskevista tutkimuksista. Nuorten ja lasten syrjäytymisen ehkäiseminen ja lieventäminen on mainittu myös nykyisen hallituksen ohjelmassa. Syrjäytymisen ehkäisyssä tulevaisuudessa pidetään tärkeänä kodin, peruskoulun ja toisen asteen oppilaitosten siirtymävaiheen yhteistyötä.

Aiemmin nuorilla oli mahdollisuus tutustua talonrakennuksen ammatteihin kotonaan. Hartiapankkirakentaminen oli yleisempää ennen. Hartiapankkirakentamista on vähentänyt mm. rakennusten lisääntynyt teknistyminen ja yleisesti yhteiskunnassa lisääntynyt halu hankkia asunto tai omakotitalo helposti avaimet käteen -periaatteella. Lisäksi rakennusalan ja muun talouselämän tiukkana pysynyt kilpailuasetelma on vähentänyt yritysten halukkuutta työllistää yläasteikäisiä tai hieman vanhempia nuoria. Asiaan otti kantaa mm. Kauppalehti pääkirjoituksessaan 8.2.2011 ja Sari Baldauf Kauppalehden haastattelussa 7.2.2011. (Leinonen 2011, 3; Jousilehto 2011, 4–5.) Nykyisessä tilanteessa, ja tulevaisuudessa vielä enemmän, tulee oppilaitosten ja oppilaanohjauksen rooli korostumaan oppilaiden ammatinvalinnassa.

Nuorten omasta mielestään suurimpana ammatinvalintaan liittyvänä huolena on oikean alan löytyminen ja väärä alanvalinta (Jauhiainen – Alakoski 2009, 19). Mikäli toisen asteen koulutuksen markkinointi perustuu tosiasioihin, sitä voidaan pitää perusasteen ja toisen asteen välisenä siirtymävaiheen yhteistyönä. Oikeaan aikaan oikealla tavalla suunnattu tieto eri ammattialoista voi vähentää vääriä valintoja ja ehkäistä toisen asteen oppilaitoksien opintojen keskeyttämistä.

TAT Nuorisotutkimus 2009 Nuoret ja ammatinvalinta-raportin (Jauhiainen – Alakoski 2009, 31) mukaan kolme tärkeintä lähdettä peruskouluikäisen ammatinvalintaan tiedonhakuun työelämäasioista ovat Internet, oppilaanohjaajat ja vanhemmat. Vanhempien merkitystä ammatinvalinnassa on myös selvitetty useissa tutkimuksissa. Vanhempien koulutuksen vaikutusta lapsen koulumenestykselle ja ammatinvalintaan on tutkittu (Silvennoinen 2002, 55–79; Myrskylä 2009) ja äidin matalan koulutustason on todettu lisäävän syrjäytymisriskiä (Alatupa – Karppinen – Keltikangas-Järvinen – Savioja 2007, 146–150).

Nykyisen lainsäädännön mukaan oppilaanohjaus kuuluu kaikille peruskoulun luokka-asteille. Tuntijaossa oppilaanohjausta on luokka-asteilla 7–9. Opetussuunnitelmassa ohjauksen tunteja voidaan sijoittaa myös muille luokka-asteille. Lainsäädännön mukaan ohjausta sisältyy opetukseen kaikilla luokka-asteilla vähintään muun opetuksen yhteydessä. Oppilaanohjaukseen sisältyy myös työelämään tutustumista. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 255–260.)

Useimmilla oppilailla voidaan todeta opiskelu-uran valinnan sattuneen kohdalleen. Työskentelen OSAOn Kaukovainion tekniikan yksikön rakennusosastolla opettajana. Havaintojeni mukaan näyttää, että luokittain tulisi kuitenkin 2–3 väärää valintaa tarkasteltaessa Kaukovainion yksikön talonrakennusluokkia. Voidaankin arvioida näiden väärin valintojen vaikuttavan opiskelijan itsearvostukseen. Väärä valinta aiheuttaa ainakin yhteiskunnan tyhjäkäyntiä ja voi johtaa huonoihin seurauksiin. Kouluihin ja koulutukseen liittyvät ongelmat ovat keskeisiä koulutusvalintoihin ja koulutuksen keskeyttämiseen liittyvistä tekijöistä (Alatupa ym. 2007, 117–119). Toki taustalla on paljon yksilöllisiäkin ongelmia, mutta kouluvalintoihin liittyvät siirtymäongelmat peruskoulun ja toisen asteen välillä ovat ilmeisiä (Alatupa ym. 2007, 9–20).

Nuoret pitävät tärkeimpänä sitä, että työ on tekijälle itselleen mielekäs ja työtovereiden kanssa viihdytään (Jauhiainen – Alakoski 2009, 17). Se, miten nuori selvittää kiinnostuksensa itselleen ja löytää oman alansa, onkin vaikeampi asia selvittää. Voidaan pohtia, kuinka realistisia nuoren ammattitavoitteet ovat verraten omiin kykyihinsä ja kuinka paljon omiin kiinnostuksiin vaikuttavat nuoren ympärillä olevat ihmiset. Tutkimusten mukaan kavereiden osuus päätöksenteossa on ainakin nuorten omasta mielestään pieni (Jauhiainen – Alakoski 2009, 31).

2.2 Oulun seudun ammattiopisto

Oulun seudun ammattiopisto (OSAO) on Oulun seudulla toimiva toisen asteen koulutusta tarjoava oppilaitos. Oppilaitos tarjoaa pääasiassa ammatillista koulutusta. Mahdollista on suorittaa myös lukio-opintoja, ja lisäksi OSAO tarjoaa monipuolista lisä- ja täydennyskoulutusta työelämän tarpeisiin. Lisäksi tarjotaan koulutusta oppisopimuksella. OSAO:n tavoitteena on avata nuorille mahdollisuuksia siirtyä työelämään. Oulun seudun ammattiopisto tarjoaa myös arvostetun vaihtoehdon haettaessa kelpoisuutta korkeakoulutasoiseen jatkokoulutukseen. OSAOta kehitetään yhteistyössä työelämän edustajien kanssa. Työelämän edustajista koottu neuvottelukunta ja alakohtaiset kehittämistyöryhmät toimivat koulutuksen kehittämistoimieliminä. Oppilaitosta johtaa OSAO:n lautakunta, jonka esittelijänä toimii rehtori. Vuonna 2009 Oulun seudun ammattiopistossa opiskeli 6010 opiskelijaa ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa. Henkilöstöä OSAO:ssa oli 855, joista noin 2/3 oli opettajia. (Oulun seudun ammattiopiston vuosikertomus 2009.)

OSAO on osa Oulun seudun koulutuskuntayhtymää (OSEKK). OSEKKiin kuuluu myös Oulun seudun ammattikorkeakoulu, joka tarjoaa ammattikorkeakouluopetusta. Kuntayhtymää johtaa ja hallinnoi yhtymäkokous, yhtymähallitus sekä kuntayhtymän johtaja. Oulun seudun ammattiopisto tarjoaa koulutusta seitsemällä alalla (luonnontieteiden ala, luonnonvara- ja ympäristöala, matkailu-, ravitsemis- ja talousala, sosi-aali-, terveys- ja liikunta-ala, tekniikan ja liikenteen ala, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala sekä humanistinen ja kasvatustieteiden ala) yhteensä 33 perustutkintoon ja 63 koulutusohjelmaan. Koulutus järjestetään 12 yksikössä, jotka ovat Aikuis- ja työpaikkakoulutusyksikkö, Haukiputaan yksikkö, Kaukovainion yksikkö, liiketalous, Kaukovainion yksikkö, tekniikka, Kempeleen yksikkö, Kontinkankaan yksikkö, Limingan yksikkö, Muhoksen yksikkö, Pikisaaren yksikkö, Pudasjärven yksikkö ja Taivalkosken yksikkö sekä hallintoyksikkö. OSEKK:n jäsenkunnat ovat Hailuoto, Haukipudas, Ii, Kempele, Kiiminki, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulainen, Oulu, Oulunsalo, Raahe, Tyrnävä ja Yli-Ii. (Oulun seudun ammattiopiston vuosikertomus 2009.)

Tässä työssä selvitetään rakennusalan perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden ammatinvalintaan liittyvää tiedonhankintaa. Oulun seudun ammattiopistossa voi suo-

rittää rakennusalan perustutkinnon talonrakennuksen koulutusohjelmassa kahdessa yksikössä, jotka ovat Haukiputaan yksikkö ja Kaukovainion tekniikan yksikkö. Kaukovainion tekniikan yksikössä aloittaa vuosittain kolme 18 opiskelijan ryhmää ja Haukiputaalla aloittaa vuosittain yksi 18 opiskelijan ryhmä. Lisäksi Haukiputaalla aloittaa joka kolmas vuosi myös toinen 18 opiskelijan ryhmä. Vuonna 2009 keväällä Kaukovainion tekniikan yksikössä suoritettiin 47 ammatillista perustutkintoa ja Haukiputaan yksikössä 20 ammatillista perustutkintoa.

Taulukosta 1 selviävät viiden viimeisen vuoden vetovoimaisuudet rakennusalan perustutkinnossa OSAOn Kaukovainion tekniikan yksikössä. Taulukossa 2 nähdään OSAOn tavoitteet koulutuksen vetovoimaisuudelle vuosille 2011–2013. Haukiputaan yksikön talonrakennuksen vetovoimaisuus oli vuonna 2009 1,28 ja Kaukovainion tekniikan yksikön talonrakennuksen vetovoimaisuus oli 2,75. Vetovoimaisuus tarkoittaa ensisijaisten hakijoiden määrä jaettuna aloituspaikkojen määrällä. (Oulun seudun koulutuskuntayhtymä: Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2011–2013. 2010, 7) Vuonna 2009 Kaukovainion yksikössä negatiivisten erojen prosentuaalinen osuus oli 2 % ja Haukiputaan yksikössä 0 %. OSAOn tavoite on saada negatiivinen eroprosentti alle neljän (taulukko 3). Opiskelijan eroamisen katsotaan olevan negatiivinen, jos hän lopettaa opiskelunsa valmistumatta, työllistymättä tai ilman jatko-opiskelua.

TALULUKKO 1. Vetovoimaisuuden kehitys rakennusalan perustutkinnossa OSAOn Kaukovainion tekniikan yksikössä 2005–2010 (OSAOn omat tutkimukset, julkaisematon tieto)

Vuosi	Vetovoima
2010	2,6
2009	2,8
2008	4,0
2007	2,8
2006	3,0
2005	2,2

TAULUKKO 2. OSAOn tavoitteet koulutuksen vetovoimaisuudelle (Oulun seudun koulutuskuntayhtymä: Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2011–2013. 2010, 7)

TA2011	TS2012	TS2013
2,0	1,95	1,95

TAULUKKO 3. OSAOn tavoitteet negatiiviselle keskeyttämiselle (Oulun seudun koulutuskuntayhtymä: Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2011–2013. 2010, 7)

TA2011	TS2012	TS2013
3,3 %	3,3 %	3,6 %

Oulun seudun ammattiopiston Kaukovainion yksikön talorakennusosastolla työskentelee yhdeksän opettajaa, ohjaaja ja erikoisammattimies. Yksi opettajista työskentelee työmaiden vastaavana mestarina opetustyönsä ohella. Oulun seudun ammattiopiston Haukiputaan yksikön rakennusosastolla työskentelee viisi talonrakennuksen opettajaa ja erikoisammattimies. Yksi opettajista työskentelee opetustyön ohessa työmaan vastaavana mestarina.

3 TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN MARKKINOINTI

Ammatinvalinta on useasti nuorelle vaikea tilanne. Harvemmallalla nuorella päämäärä on niin selkeä, että ammatinvalinnassa ei tuntisi jossain määrin epävarmuutta. Nuoren vanhemmilla ja kasvattajilla on omia toiveitaan nuoren tulevaisuudesta ja tietoa eri ammateista on tarjolla paljon. Mielialat ja mielipiteet saattavat vaihdella. Valintapäätöksen tekemiseen saattaa liittyä pelkoa, hämmennystä ja toiveita. Nuori ei välttämättä tunne omia vahvuuksiaan ja hän voi miettiä, olisiko peruskoulussa pitänyt panostaa eri asioihin. Myös tuntemus siitä, että päätös on lopullinen, hankaloittaa tilannetta edelleen. Koulun ja kodin tehtävänä on auttaa nuorta vaikeassa päätöksessä. Tulevaisuudessa koulujen ja muiden kodin ulkopuolisten toimijoiden rooli nuoren ammatinvalinnassa korostuu. Tässä työssä tarkasteltavana ovat erityisesti rakennusalan perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden näkemykset. Näkemyksiä peilataan OSAOn markkinoinnin painopistealueisiin ja arvioidaan niiden kohtaamista.

3.1 OSAOn markkinointi nykyisin

Markkinoinnin ammattilaiset pitävät tärkeänä, että markkinointi tähtää kauas tulevaisuuteen ja että se vaikuttaa yrityksen toimintaan kokonaisvaltaisesti. Markkinointi voi epäonnistua useista eri syistä. Sitä saatetaan pitää vain mainostamisena ja näkymisenä eri medioissa. Myös asiakasymmärryksen merkitystä korostetaan markkinoinnissa. Kun yritys saa asiakkaan, pitää yrityksen huolehtia asiakkaan tarpeista. Mainonnassa annettu arvolupaus on lunastettava. Mitä pidempiaikainen asiakassuhde on kysymyksessä, sitä kokonaisvaltaisempaa pitää yrityksen toiminnan olla, jotta asiakas toteaa tehneensä oikean valinnan. Asiakas viestii myös muille potentiaalisille asiakkaille tyytyväisyyttään tai tyytymättömyyttään. Vakavimpina markkinoinnin virheinä pidetään kyvyttömyyttä uudistua. Nuorisokulttuuria alati seuraava nuori asiakaskunta asettaa erityisiä haasteita markkinoinnin uudistajille. Onnistuneen markkinoinnin resepti on kuitenkin yksinkertainen: pitää haalia uusia asiakkaita ja pitää huolehtia nykyisistä asiakkaista. (Bhose 2010.)

OSAOn intraan viestinnän periaatteet on kirjattu seuraavasti:

”Viestinnällä vaikutetaan koulutuksen vetovoimaisuuteen ja opiskelijoiden sijoittumiseen työelämään ja jatko-opintoihin. Viestintä tukee ammattiopiston toimintaa ja tekee organisaation tutuksi. Lähtökohta on, että yhteisö pyrkii itse kertomaan asioistaan ensimmäisenä ja pyrkii tietoisesti vaikuttamaan ulkoiseen kuvaansa. Viestinnällä edistetään yhteisen ja yhteneväisen viestintäkulttuurin syventymistä ja levittymistä organisaation sisällä.” (Viestinnän periaatteet. 2011.)

OSEKKin strategian mukaan ”Oulun seudun koulutuskuntayhtymän on dynaaminen, korkeatasoinen ja työelämälähtöinen koulutuksen järjestäjä. Sen oppilaitokset ovat arvostettuja ja kansainvälisiä. Ne muodostavat keskeisen osan Oulun seudun innovaatioympäristöä.” (Oulun seudun koulutuskuntayhtymän strategia 2015. 2009). OSEKKin strategia vuodelle 2015 on haasteellinen sekä viestinnästä vastaaville että myös muulle henkilöstölle.

Oulun seudun ammattiopiston viestinnästä vastaa rehtori. Ammattiopiston viestinnän kokonaisuutta hoitavat viestintäpäällikkö, graafinen suunnittelija ja websuunnittelija. Yksikköjen sisäisestä viestinnästä vastaavat yksikönjohtajat.

Oulun ammattiopiston viestintäsuunnitelmassa lukuvuodelle 2010–2011 viestinnän tehtävät ja organisointi on määritelty seuraavasti:

”Rehtorin / Johtoryhmän tehtävät

- linjaa Ammattiopiston viestintää
- vastaa viestinnän kokonaisuudesta
- hyväksyy viestintään liittyvät esitykset
- hyväksyy viestinnän -budjetin

Viestintäjaos

- suunnittelee, kehittää ja ideoi viestintää
- laatii viestintäsuunnitelman ja -budjetin
- päivittää ja kehittää viestinnän prosesseja
- tekee esityksiä rehtorille ja johtoryhmälle

Viestintäpäällikön tehtävät

Viestinnän ja markkinoinnin suunnittelu ja koordinointi yhteistyössä sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa.

- mediatiedottaminen
- koko henkilöstöä ja opiskelijoita koskeva sisäinen tiedottaminen
- viestinnän kokonaisuuden suunnittelu, kehittäminen ja toteutus
- viestintäsuunnitelman ja budjetin valmistelu
- yhteishakumarkkinoinnin suunnittelu ja toteutus
- infotilaisuuksien, mediatilaisuuksien ja yhteisten messujen toteutus
- yksiköiden, projektien ja kansainvälisen viestinnän tukeminen ja koordinointi
- esitykset rehtorille ja johtoryhmälle
- yhteisen materiaalin sisältötuotanto esim. vuosikertomus, hakuopas, esitteet
- henkilöstön yhteisten tapahtumien järjestäminen
- viestinnän ulkopuolisten palveluiden kilpailuttaminen ja hankintaesitykset
- viestinnän yhteistyökumppaneiden yhteyshenkilö
- Osekki-lehden ja Opinkaari-lehden toimitusneuvoston jäsen

Graafisen suunnittelijan tehtävät

Markkinointiviestintämateriaalin suunnittelu ja toteutus

- lehti-ilmoitusten taittaminen ja toimittaminen julkaisuihin
- organisaation ulkopuolelle lähtevien esitteiden, kutsujen ja muun markkinointiviestintämateriaalin suunnittelu, ideointi, taittaminen ja tulostaminen / painokuntoon saattaminen
- lomakkeiston ylläpito
- peruspainotuotteiden tilaaminen
- kuvapankin ylläpito
- Opinkaari-lehden koulutuskalenterin tietojen kokoaminen ja lehden taittaminen
- yksiköiden, projektien ja kansainvälisen viestinnän tukeminen ja koordinointi

Websuunnittelijan tehtävät

Internet- ja intrasivujen sisällön hallinta, käytettävyys, ominaisuudet ja kehittäminen.

- päivittää sisältöjä
- kehittää sivustoja käyttäjien palautteen ja tekniikan kehittymisen mukana
- luo uusia sisältöjä ja grafiikoita sivustoille

Yksiköiden viestintävastaavat

- yksikön sisäinen viestintä yhdessä yksikönjohtajan kanssa
- yksiköiden viestintämateriaalin sisältösuunnittelu, esim. lehti-ilmoitukset, esitteet
- yhteisiin markkinointitoimenpiteisiin osallistuminen
- yksikön viestintätarpeiden esittäminen
- yhteisen viestintäkulttuurin edistäminen.” (Oulun seudun ammattiopiston viestintäsuunnitelma lukuvuosi 2010–2011. 2010.)

Yksiköissä viestinnästä vastaa yksikönjohtaja. Yksikönjohtajan tukena toimii yksikön viestintävastaava. Hallintoyksikössä toimivien viestintäpäällikön, graafisen suunnittelijan ja websuunnittelijan tehtävät ovat päätoimisia. Muilla viestinnästä vastaavilla on myös muita tehtäviä. Viestintään osallistuvat myös yksiköissä toimivat opinto-ohjaajat, opettajat ja opiskelijat. Käytännössä jokainen ammattiopistossa työskentelevä ja opiskeleva osallistuu OSAOn viestintään, tahtoipa sitä tai ei.

OSAossa laaditaan lukuvuosittain viestintäsuunnitelma. Viestinnän painopisteenä on laadukas koulutustarjonta. Laadukkaan koulutuksen ansiosta ammattiopistosta valmistuvat oppilaat työllistyvät ja ovat arvostettuja työelämässä. Laadukas koulutus toimii arvostettuna jatkokoulutusväylänä. Lisäksi tärkeitä viestejä ovat ammattilukio, kansainvälisyys, yrittäjyyskasvatus, työelämälähtöisyys ja Taitaja-ammattitaitokilpailut.

Markkinointi- ja viestintävälineinä käytetään mm. painettuja oppaita ja esitteitä, julisteita, PowerPoint-esittelyjä, radioita, lehdistöä, Internetiä, avoimia ovia, kouluvierailuja, vanhempainiltoja, teemapäiviä, tienvarsi-ilmoituksia, messuja, yhteistyötä Taitajakilpailujen kanssa ja Taitaja T9 -kilpailuja. Ammattiopiston markkinointia on myös yksiköissä tapahtuva opetustoiminta. Oppilaat kertovat ystävilleen ja tuttavilleen, minkälaista koulutusta ammattiopistosta saa. Yhteisvalintamarkkinointiin osallistuvat vaihtelevissa määrin yksikköjen eri osastot. Opinto-ohjaajia, osastojen opettajia ja opiskelijoita on käynyt esittelemässä omaa alaansa eri yhteyksissä. OSAOn viestintä pitää yllä graafista ohjeistoa, joka helpottaa ja yhtenäistää viestintä- ja markkinointimateriaalien valmistusta.

Ammattiopiston toiminnan kannalta tärkein viestinnän osa on yhteishakumarkkinointi. Suurin osa oppilaitoksen tuloista tulee valtionrahoitteisesta perustutkintokoulutuksesta ja yhteisvalintamarkkinointi kohdistuu juuri tähän potentiaaliseen hakijajoukkoon. Seuraavassa lainaus OSAOn *Opiskelijan hakeutuminen ja valinta* -prosessista: ”Opinto-ohjaajat ja koordinoiva opinto-ohjaaja suunnittelee perusopetuksen ja lukion opinto-ohjauksen tueksi Ammatinvalintakampanjan. Kampanjan (ammatin valinnan ohjauksen toimenpiteet peruskoulujen ja lukioiden opiskelijoille) suunnittelu aloitetaan helmikuussa (opojaos) ja suunnittelu liitetään Yhteishakukampanjan (opiskelijavalintaan liittyvä viestinnän kampanja) suunnitteluun (viestintäjaos). Ammatinvalintakampanjan koordinoinnista vastaa koordinoiva opinto-ohjaaja ja toteutuksesta työnjaon mukaan opinto-ohjaajat ja yksiköt.” (Opiskelijan hakeutuminen ja valinta 2009.) Yhteishakumarkkinointiin liittyvä tietosisältö ja toimenpiteet suunnittelevat siis pääosin yksiköissä opinto-ohjaajat.

3.2 OSAOn markkinoinnin kehityshankkeet

Oulun seudun ammattiopiston Viestintäsuunnitelmassa lukuvuodelle 2010–2011 on linjattu viestinnän kehittämisen tavoitteita seuraavasti: ”Lukuvuoden 2010–2011 painopistealueena on sisäisen viestinnän ja yhteishakumarkkinoinnin kehittäminen. Lukuvuodelle on suunniteltu kolme kehittämisprojektia: intranetin uudistaminen, yhteishakumarkkinoinnin suuntaviivat 2015 sekä graafisen ilmeen päivittäminen.” (Oulun seudun ammattiopiston viestintäsuunnitelma lukuvuosi 2010–2011 2010.)

Viestintä perustuu yhteisiin arvoihin, jotka ovat oikeudenmukaisuus ja rehellisyys, luovuus ja rohkeus sekä vastuullisuus. Viestinnällä pyritään parantamaan koulutuksen vetovoimaisuutta ja opiskelijoiden sijoittumista työelämään sekä jatko-opintoihin. Lisäksi viestintä helpottaa pätevän henkilöstön rekrytoimista. Yhteistä viestintäkultuuria tullaan parantamaan organisaation sisällä. Henkilöstö sitoutetaan paremmin toimimaan yhteisen viestintälinjauksen mukaisesti. Koko henkilöstön markkinointihenkisyyttä pyritään lisäämään. Viestinnässä tullaan jatkamaan innovatiivista, muita koulutuksenjärjestäjistä erottuvaa linjaa. (Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Viestintästrategia 2015, 5–6.)

3.3 Muiden toteuttama rakennusalan koulutuksen markkinointi

Rakennusteollisuus RT:n työmarkkinatoiminnan keskeisimpiä painopistealueita on työvoimaresurssien riittävyys tulevaisuudessa. Markkinointityöllä on pyritty edistämään nuorten hakeutumista rakennusalan koulutukseen ja ammatteihin. Rakennusalan keskeisimmät toimijat ovat perustaneet yhteistyöelimen Rakennus- ja kiinteistöpalvelualan vetovoima ry:n, jonka päämääränä on saada alalle uusia osaajia. Tällä hetkellä näkyvin markkinointiprojekti on themesta.net-verkkosivusto. Rakennusteollisuus RT:n sivuilla esitellään myös lukuisia rakennusalan ammatteja. (Rakentaminen on osaajien ala.)

Rakennus- ja kiinteistöpalvelualan Vetovoima ry:hyn kuuluvat Rakennusteollisuus RT ry, Talonrakennusteollisuus ry, Rakennustuoteteollisuus ry, Infra ry, Suomen maalärimestariliitto ry, Kattoliitto ry, Rakennusliitto ry, Kiinteistöpalvelut ry, Palvelualojen Ammattiliitto PAM ry, Toimihenkilöunioni TU ry, Suomen Rakennusinsinöörin Liitto RIL ry, Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry, Suomen Arkkitehtiliitto ry SAFA, Arkkitehtitoimistojen liitto ATL ry, Koneyrittäjien liitto ry ja Suomen Isännöintiliitto ry. Rakennusteollisuus RT osallistuu myös koulutus- ja tutkinto-ohjelmien sekä koulutusaineistojen ja -menetelmien uudistamiseen ja kehittämiseen. Rakennusteollisuus RT:n henkilöstö on osallistunut myös oppilaitoksien toteuttamaan markkinointiin ja yhteistyöprojekteihin. (Rakentaminen on osaajien ala.)

Rakennusliitto keskittyy omassa toiminnassaan myös alalle opiskelemaan päässeiden nuorten aktivointiin. Rakennusliitto on myös Vetovoima ry:n jäsen. (Raksanuoret 2010.) Useilla muillakin liitoilla ja yrityksillä on toimintaa alan vetovoimaisuuden lisäämiseksi. Esimerkiksi NCC-yhtiöillä ja Skanska Oyj:llä on opiskelijaohjelmat uusien osaajien kouluttamista ja rekrytointia varten.

4 NUOREN AMMATINVALINTAPROSESSI

4.1 Ammatin valinnan ajankohdat

Suurin osa 15–17-vuotiaista nuorista ei ole tehnyt ammatinvalintapäätöstä. Vuonna 2006 Opetusministeriön Opintoluotsi.fi-portaali kyseli Helsingin NextStep-koulutusmessuilla, mikä nuoresta tulee isona. Nuorista 70 prosenttia tietää, miten valittuun ammattiin koulutaudutaan, mutta 60 prosenttia nuorista ei tiedä, mikä hänestä tulee isona (Karkulahti – Pesiö-Kokko 2006). Tutkijoiden mukaan nuoren kohtaamia siirtymävaiheiden haasteita, joissa hän kehittyy ja jotka hän selvittää, kutsutaan kehitystehtäviksi (Dunderfelt 1997, 94). Amerikkalainen tutkija Robert Havighurst on ensimmäinen tutkija, joka on jaotellut ihmisen elämänkaarta erilaisten kehitystehtävien mukaan. Hänen mukaansa nuoruusvaiheessa 12–18 vuoden iässä aletaan valmistautua koulutus- ja ammattiuralle (Havighurst 1972, 45–79.) Meillä Suomessa koulutusjärjestelmän rakenteen vuoksi ammatti- ja koulutusuran valinnan ajankohta päätetään ensimmäisen kerran yhteisvalinnassa yhdeksännellä luokalla, tavallisimmin 15 vuoden iässä. Opinto-ohjaus alkaa valmentaa nuorta tuohon valintapäätökseen varsinaisemmin seitsemännen luokan alusta lähtien. Luokilla 1–6 opinto-ohjaus on sisällytetty muihin oppiaineisiin. Tällöin se on ollut mm. ohjausta erilaisissa oppimisvaikeuksissa (Kasurinen 2004, 49).

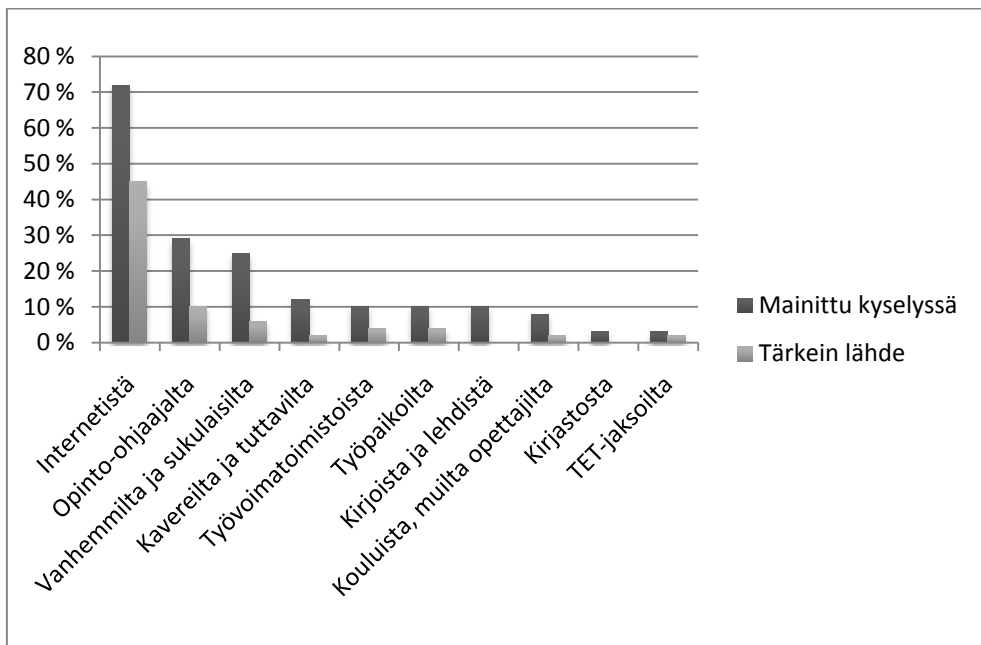
Lapsuuden jälkeen tärkein kehitysaskel on irtautuminen lapsuuden perheestä. Tuo irtautuminen ei tapahdu hetkessä. Irtautuminen voidaan jaotella pienempiin askeliin, joita ovat mm. koulutusuran valinta, ammatinvalinta, läheisiin ihmissuhteisiin liittyvät valinnat ja asumiseen liittyvät valinnat. Myöhemmin tulevia kehitysaskeleita ovat työelämään siirtyminen, parisuhteen solmiminen ja perheen perustaminen. Yksilöllisesti kehityksen tapahtumat saattavat vaihdella suurestikin. (Lyytinen – Korkiakangas – Lyytinen 1995, 256–257.)

4.2 Nuoren tiedonhankintakanavat

Viisitoistavuotiaalle uravalinnan tekeminen on useimmiten vaikeaa. Nuoret haluaisivat tietoa ja kokemuksia eri ammattialoista (Lerkkanen 2002, 45.) Yläasteen ja 2. as-

teen oppilaat ja opiskelijat ovat tiedonhaussa useimmiten osaavia. Internetistä löytyy paljon tietoa, mutta nuori kaipaa kokemuseräisempää tietoa. Toisaalta nuori voi kokea, että hänellä on jo riittävästi tietoa eri ammateista, mutta ei olla varmoja, missä ammatissa viihdytään. Taloustaantuma näkyy myös nuorten huolen aiheissa. Nuoret pelkäävät joutuvansa alalle, joissa työmahdollisuudet ovat epävarmat. (Jauhiainen – Alakoski 2009, 34, 35.)

Taloudellisen tiedotustoimiston Nuorisotutkimuksen 2009 (Jauhiainen – Alakoski 2009, 31) mukaan nuoret hakevat tietoa työelämäasioista eniten Internetistä, opinto-ohjaajalta sekä vanhemmilta ja sukulaisilta (kuva 1).

KUVA 1. Tiedonhaku työelämäasioista, prosentuaaliset osuudet (Jauhiainen – Alakoski 2009, 31)

Nuoret ovat Suomessa erityisen aktiivinen verkkomedian käyttäjäjoukko. Nuoret toimivat monenlaisissa media-, teknologia- ja peliympäristöissä. He käyttävät ja tuottavat sisältöjä. Nuoret ovat aktiivisia toimijoita eivätkä passiivisia kuluttajia. Kodeissa ja kouluissa ei olla aivan perillä, miten nuoret käyttävät verkkoviestintää. Puutteita on mm. pelkästään ohjelmien käytössä ja esimerkiksi turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Suomalaisten koulujen taso on nykyisin keskinkertainen tieto- ja viestintätekniiikan, verkkojen ja median hyödyntämisessä (Kansallinen tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön suunnitelma 2010, 12–13). Perhetaustojen mukaisesti taidot käyttää kriitti-

sesti sähköistä mediaa hyväkseen ja kyky hallita omaa median käyttöä saattavat tulla yhteiskunnassa yhä suuremmaksi eriarvoisuutta lisääväksi tekijäksi (Tietoyhteiskunnan kansalaistaidot 2009).

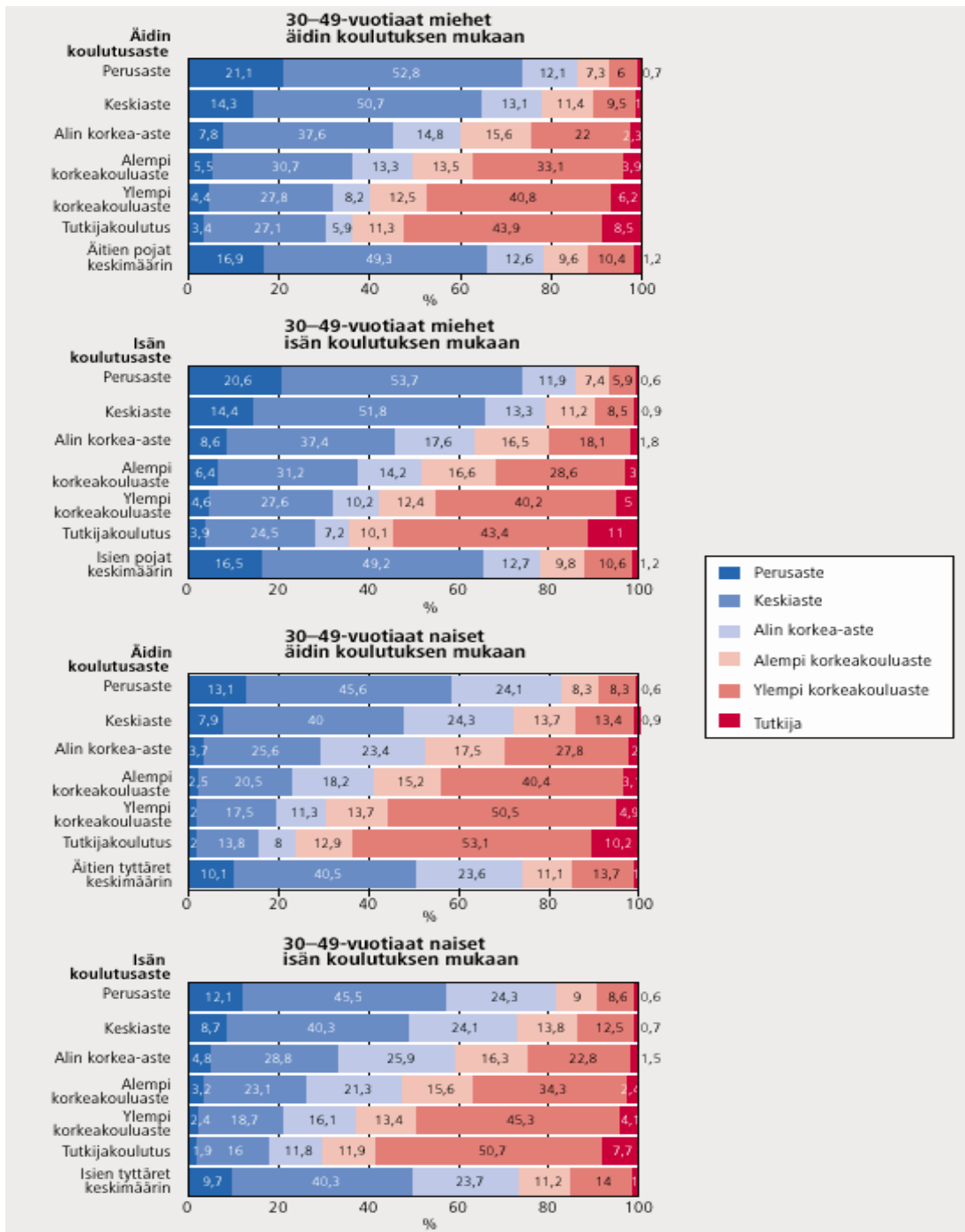
4.3 Perhetaustan merkitys

Perheen toimintamallit vaikuttavat lapseen sekä suoraan ja epäsuoraan. Toisin sanoen käyttäytymismalleja siirretään lapselle tietoisesti suoraan opettamalla ja kasvatamalla sekä toisaalta ei-tarkoituksellisesti siten, että vanhemmat eivät ole tietoisia vaikuttamisestaan. Perhetausta voi vaikuttaa jo ennen syntymääkin esimerkiksi äidin odotusaikana käyttämien päihteiden käytön haittavaikutuksina lapsen eri kehitysvaiheissa. Kasvatuksellisesti voidaan olettaa perheen käyttäytymismallien vaikuttavan jo esimerkiksi vanhempien reagointiin vauvaikäisen hoitotarpeisiin, mikä vaikuttaa lapsen tuntemukseen perusturvallisuudesta ja kommunikointitaitojen kehittymiseen. Lapsi oppii kotoa mallin parisuhteeseen ja tavat kasvattaa lapsia. Rahan käyttö, suhtautuminen työntekoon, vapaa-ajan viettotavat, yritteliäisyyden mallit ja aloittekykyisyys kuuluvat sosiaaliseen pääomaan, joka periytyy sukupolvilta seuraaville. Lapset oppivat vanhemmiltaan arvoja ja asenteita, haluttiinpa niitä opettaa tai ei. (Lyytinen ym. 1995, 149.)

Myös koulujen suorittama arviointi ja luokittelu vahvistavat ylempien sosiaaliryhmien lapsien pärjäämistä ja heikentävät niiden perheiden lapsien menestymistä, joissa on niukat koulutusperinteet. Opettajat ovat tyytyväisempiä lapsiin, jotka saapuvat ajoissa kouluun siisteinä ja kotitehtävät valmiiksi tehtyinä. Ylemmän sosiaaliryhmien lapset sietävät koulukuria paremmin kuin alempien sosiaaliryhmien lapset. Alempien sosiaaliryhmien lapset sairastavat jopa kouluallergiaa. Työttömien lapset jättäytyvät 6–8 kertaa todennäköisemmin pelkästään peruskoulun varaan kuin ylempien toimihenkilöiden lapset. (Silvennoinen 2002, 57–61.)

Tilastokeskuksen mukaan äidin korkea koulutus lisää lapsen kouluttautumista pidemmälle jonkin verran enemmän kuin isän korkea koulutus. Lisäksi äidin koulutus vähentää lapsen jättäytymistä pelkän peruskoulun varaan jonkin verran enemmän

kuin isän koulutus. Toisaalta isän ammattiala periytyy hieman enemmän kuin äidin ammattiala (kuva 2). (Myrskylä, 2009)

KUVA 2. Vanhempien koulutusasteen periytyminen sukupuolittain (Myrskylä 2009)

4.4 Oppilaan ohjauksen merkitys

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2004) edellyttävät, että oppilaanohjaus muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävän jatkumon. Jatkumo taataan siten, että ohjaukseen osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa. Ohjauksen pitää tukea oppilaan kehitystä siten, että oppilas edistää opiskelunvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään. Oppilaan pitää kehittää elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Oppilasta tuetaan löytämään omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksiaan. Oppilas osaa tehdä ratkaisuja omaa koulutustaan, arkielämää ja elämänuraan liittyen. Ohjaus lisää opiskelun tuoksellisuutta, lisää hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä. Oppilaan ohjauksen tehtävänä on myös lisätä koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Vuosiluokilla 1–2 kehitetään oppilaan opiskelutaitoja ja opiskeluun liittyvää vastuunottoa. Vuosiluokilla 3–6 ohjataan oppilasta itsenäistymiseen ja vastuullisuuteen. Oppilasta ohjataan myös tekemään ainevalintoja. Vuosiluokilla 3–6 aloitetaan tutustuminen ammatteihin ja työelämään. Vuosiluokilla 1–6 oppilaanohjausta toteutetaan eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan ohjaus sisältyy tuntijakoon ja sen tavoitteet on kirjattu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin seuraavasti:

”Oppilas

- oppii itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitoja
- muodostaa kokonaiskäsityksen koulun toimintatavoista ja opiskelumahdollisuuksista
- oppii käyttämään erilaisia opiskelumenetelmiä ja tiedonhankintakanavia sekä arvioimaan omia opiskelutaitojaan
- oppii kehittämään itselleen sopivia opiskelustrategioita
- tuntee Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteet ja oppii etsimään tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksista
- hankkii perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista
- opettelee etsimään tietoa opiskelusta ja työnteosta ulkomailla.”

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 255–260.)

Viime vuosina opinto-ohjaus on suuntautunut nuoren osallisuuden lisäämiseen ohjausprosessissa. Nuori ei enää ole ohjauksen kohteena, vaan tavoitteena on, että hän on aktiivinen toimija. Nuoren pitäisi oppia asettamaan itselleen tavoitteita ja arvioimaan omia saavutuksiaan. Uuden ajattelun tavoite on, että nuori osaa itse paremmin suunnitella uravalintojaan ja elämäänsä. Opinto-ohjaajien pitäisi kiinnittää huomiota niihin opiskelijoihin, joiden tulevaisuudennäkymä on liian kapea-alainen. (Lerkkanen 2005, 40–41.)

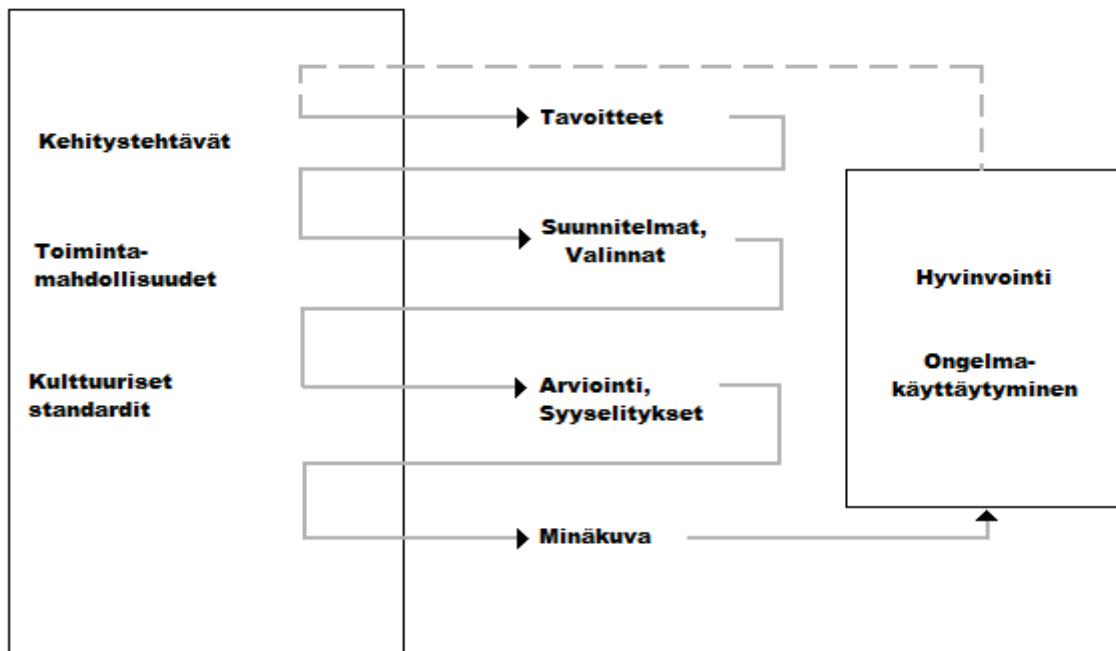
Myös tieto- ja viestintätekniikan käytön lisäämistä ohjauksessa on kehitelty ja ideoitu. Tieto- ja viestintätekniikan käyttöä voidaan lähestyä usealla tavalla. Tavanomaisinta on hyödyntää Internetiä tiedonhauissa ja hallinnoinnissa. Internetissä olevia tietoja ja harjoituksia voidaan sisällyttää osaksi ohjausprosessia. Internetin eri teknologioita voidaan käyttää ohjauksen vuorovaikutuskanavana. Ohjaajat voisivat myös edesauttaa nuorten ohjautumista verkossa itsepalveluperiaatteella toimivien ohjausympäristöjen käyttäjiksi. (Kasurinen 2004, 146.) Joka tapauksessa Taloudellisen tiedotustouiston peräkkäisinä vuosina 2008 ja 2009 tekemissä tutkimuksissa nuoret arvioivat oppilaanohjaajan heti Internetin jälkeen toiseksi tärkeimmäksi tiedonlähteeksi työelämäasioista, ja todennäköisesti oppilaanohjaaja ohjasi oppilaat tärkeimmäksi mainitulle lähteelle, Internetiin. Ammatillisten opintojen keskeyttäjiä kohdalla on myös tavallisempaa se, että opinto-ohjauksen merkitys on vähäisempää kuin opintojaan jatkavilla (Vehviläinen 2008, 17).

4.5 Oppilaan omien kiinnostusten muodostuminen

Oppilaan omien kiinnostusten muodostuminen liittyy läheisesti persoonallisuuden kehitykseen. Psykologian tohtori Päivi Fadjukoff on tutkinut identiteetin muodostumista. Identiteetin muodostumisessa yksilölliset ominaisuudet ovat avainasemassa. Identiteetti kehittyy kuitenkin vuorovaikutuksessa muun yhteisön kanssa, kuten esimerkiksi koulussa tai kotona. Vanhempien rooli on tärkeää lapsuuden eri kehitysvaiheissa. Vanhemmat voivat avata lapselleen näkymiä mahdollisiin maailmoihin tai rajoittaa niitä. Murrosikään kuuluu myös se, että nuori saattaa kyseenalaistaa vanhempiensa arvomaailmaa ja odotuksia. Vanhemmat saattavat rajata nuoren valintoja oman ideologisen tai ammatillisen taustansa vuoksi. Tällöin nuoren identiteetti ei

muodostukaan omakohtaisesti puntaroitujen valintojen mukaan, vaan muiden odotusten mukaan. Identiteetti on vahva ja kypsä silloin, kun ihminen on tehnyt itse valintansa ja toteuttaa itseään. (Forssell, 2008, 16–17.)

Fadjukoff viittaa myös amerikkalaistutkimukseen, jonka mukaan ihmiset tekevät töitä mieluiten identiteetiltään kypsien henkilöiden kanssa. Nämä ymmärtävät muita ja ovat sopeutuvaisia. He osaavat tehdä omia päätöksiä ja perustella ne. (Forssell, 2008, 16–17.) Nuoren minäkuva kehittyy nuoren tehdessä oman tavoiteasetantansa mukaisia valintoja. Nuori asettaa esimerkiksi koulussa itselleen tavoitteita ja tekee valintoja niiden saavuttamiseksi. Ratkaisujensa seurauksena tulleen menestyksen tai tapahtuneen epäonnistumisen perusteella nuori saa palautetta. Palautteen perusteella nuori muodostaa kuvaa itsestään. Kuvan muodostumiseen vaikuttavat kehitysympäristö ja omat taidot ja tiedot. Palaute saattaa vahvistaa nuoren omanarvontuntoa tai saattaa johtaa myös negatiiviseen minäkuvaan ja masentuneisuuteen. Kuva 3 selventää oman elämän suuntautumista ikäsidonnaudessa ympäristössä. (Lyytinen ym. 1995, 263–264.)

KUVA 3. Oman elämän ohjaaminen ikäsidonnaudessa ympäristössä (Lyytinen 1995, 264)

4.6 Opiskelijatovereiden merkitys

Vuonna 2007 tehtiin kysely kahdeksassa ammattikoulussa opintojen keskeyttämisestä. Kysely liittyi Jukka Vehviläisen vuonna 2008 julkaistuun artikkeliin ”Kuka olet, minne menet?” julkaisussa Kuvauksia koulutuksen keskeyttämisestä. Vertailtaessa keskeyttäjiä opintoja jatkaviin keskeyttäjiä näyttää olevan tyypillisempää se, että omalla kiinnostuksella ei ole yhtä suurta merkitystä kuin opintoja jatkavilla. Keskeyttäjiä näyttää olevan myös hieman enemmän merkitystä kavereiden valinnoilla. Lisäksi keskeyttäjät eivät useammin pääse opiskelemaan ensisijaiseen hakutoiveeseen. (Vehviläinen 2008, 8–20.) Kavereiden merkityksellä voidaan otaksua olevan sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia ammatinvalinnassa. Voidaan ajatella, että nuori päätyy esimerkiksi rakennusalalle, koska kuuli kaveriltaan, että rakennusalan työt ovat vaihtelevia ja mielenkiintoisia ja saa olla myös ulkotöissä. Jos nuori oli juuri tällaista etsinytkin, voidaan ajatella, että kavereilta kuultu arvio johti onnistuneeseen ammatinvalintaan. Toisaalta voi käydä niinkin, että nuori ei osaa valita monesta koulutusvaihtoehdosta hänelle sopivaa, vaan päätyy valitsemaan saman vaihtoehdon kuin hänen paras kaverinsa.

4.7 Muita ammatinvalinnan strategioita

Sattuman osuutta on harvoin käsitelty kehityspsykologiassa. Monet ihmisen kehityskulkuun vaikuttavat tekijät ovat satunnaisia. Esimerkiksi karsiutuminen jatko-opintopaikasta muutaman pisteenosan takia voidaan katsoa aika satunnaiseksi tapahtumaksi. Joku sattui kesätöitä etsiessään pääsemään töihin rakennustyömaalle ja viihtyi työssä. Lopulta henkilö päätyi töihin rakennusalalle. Henkilö olisi voinut päätyä töihin monen muunkin alan yritykseen. Ammatinvalinta olisi tällöin voinut kohdistua eri alalle ja nuori olisi voinut viihtyä sielläkin hyvin. Sattuma voi ohjata elämänkulkua monissa muissakin valinnoissa. (Lyytinen ym. 1995, 269–270.)

Muoti vaikuttaa nuoriin myös ammatinvalinnassa. Opintoluotsi.fi-portaalin mukaan vuonna 2009 kysytyimpiä ammatteja ovat mm. poliisi, palomies, lentäjä, lähihoitaja ja sisustussuunnittelija (Kysytyimmät ammatit 2009). Suositut ammatit vaihtelevat lyhyil-

läkin aikajaksoilla. Rakennusalan suosio on noussut 1990-luvun lamasta yhdeksi suosituimmaksi alaksi, ainakin Oulun seudun ammattiopistossa.

Nuorten käyttämä ammatinvalinnanstrategia on myös lykätä päätöstä myöhemmäksi menemällä lukioon, kymppiluokalle tai ammattistarttiin. Suomen Lukiolaisten liitto on tehnyt 15/30 Research Oy:n kanssa vuonna 2008 selvityksen, jonka perusteella 31,7 % lukiolaisista on hakeutunut lukioon, koska haluaa miettiä tulevaisuudensuunnitelmia. (Mattila 2008, 10.)

4.8 Päättämisen vaikeus

Aiempina vuosikymmeninä on ollut yleistä, että koulutustaso ja ammattiala periytyvät. Sama suuntaus jatkuu Myrskylän mukaan myös 2000-luvulla (Myrskylä 2009). Ammattikoulujen hakijamäärät ovat kasvaneet lukioiden kustannuksella. Suuntaus kertoo siitä, että nuoret uskaltavat tehdä ammatinvalintapäätöksiä aiemmin ja itsenäisemmin kuin aiemmin. Toisaalta myös mahdollisuus kaksois- ja kolmoistutkinnon suorittamiseen osana ammatillista koulutusta on voinut vaikuttaa hakijamäärien muutokseen. Tampereen Opettajakorkeakoulun kehittämishankkeessa ”AmmatINVALinnan perusteet toisen asteen koulutukseen” vuodelta 2007 tutkittiin laboratorioalan, sähköalan ja rakennusalan opiskelijoiden ammatinvalinnan perusteita. Selvityksen mukaan ammattiala periytyi isältä pojalle ainoastaan rakennusalalla. Ammattialan periytymisessä näyttäisi siis olevan alakohtaisia eroja.

Tietolähteistä rakennusalan opiskelijoilla oli tärkeimpänä opinto-ohjaaja, ja seuraavaksi eniten tietoa saatiin Internetistä, kavereilta, vanhemmilta ja opettajalta (Hervamaa – Kauppila – Taivaljärvi – Vettensaari 2007, 47, 63). Sukupuoli on yksi vahva peruste valittaessa rakennusalan ammattia. Oulun seudun ammattiopistossa rakennusalalla aloittaa 1–2 tyttöä vuosittain. Määrä on 2–4 prosenttia kaikista hakijoista. Ammatinvalintaa ohjaava tekijä on myös yksilön minäkuva, joka on muodostunut yksilön ja ympäröivän yhteisön vuorovaikutuksessa. Nuori luo kuvaa itsestään ja yrittää selvittää sitä, miten hän voisi pärjätä ja viihtyä tietyissä ammateissa (Lyytinen ym. 1995, 377–378.) Nuoret ajattelevat, että työssä tärkeimmät asiat ovat palkka,

kiinnostavuus ja viihtyisyys. Kolme suurinta huolenaihetta työelämässä ovat oman alan löytyminen, väärälle alalle ajautuminen ja päätyminen alalle, jossa tulevaisuudessa ei ole töitä. Toisin sanoen mielikuvat ja alan imago työllistäjänä ovat tärkeitä ammatinvalinnassa. (Jauhainen – Alakoski 2009, 13.)

4.9 Nivelvaiheen yhteistyö

Euroopan unionin neuvoston päätöslauselmassa (9286/04) ehdotetaan käytäntöjen ja järjestelmien tehostamista elinaikaisessa ohjauksessa. Päätöslauselmassa elinaikaisella ohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että kaikenikäisillä on mahdollisuus selvittää edellytyksensä tehdä koulutukseensa ja ammattiinsa liittyviä päätöksiä ja hallita omaa uraansa ja kehitystään. Päätöslauselmassa halutaan korostaa sitä, että varsinkin kouluopetuksen ohjauksen pitää olla riittävää. Ohjauksen pitää varmistaa oikeita koulutus- ja urapäätöksiä. Päätöslauselmassa korostetaan, että koulutuksella ja ohjauksella luodaan edellytyksiä sille, että työvoima pidetään kilpailukykyisenä. Ohjausta pitäisi olla tarjolla joustavasti ja monipuolisesti. Ohjauksessa pitäisi huomioida innovatiiviset menetelmät ja teknologiat siten, että sitä olisi käytettävissä sijainnista huolimatta. Ohjauksen saajien pitää olla keskeisessä asemassa, kun ohjausta suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. (Elinikäinen oppiminen. 2004, 1–1.0.)

Perusasteen oppilaanohjaajan tietämys eri ammattialoista on tärkeää. Ammatit ja edellytykset toimia eri ammateissa ovat myös jatkuvassa muutoksessa. Yhteiskunnan muutos tuo paineita ohjaustoiminnalle ja opinto-ohjaajille (Lairio – Puukari 2001, 181–189). Ohjaustyössä käytettäviä menetelmiä tulisi kehittää siten, että opitaan itse hankkimaan tietoa sen sijasta, että nuorelle tarjotaan tieto samanlaisena samanaikaisesti. Nivelvaiheessa toisen asteen oppilaitoksien ohjausta toteuttavilla on kolme kohderyhmää: peruskoulujen opinto-ohjaajat, oppilaat ja oppilaiden vanhemmat. Oman alan valintaan liittyvän tiedotuksen ja markkinoinnin haastetta lisää se, että alanvalintapäätöstä tehdään pitkällä aikavälillä. Nuoret kaipaavat kokemuksiin perustuvaa tietoa ja tuntemusta. (Kasurinen 2006, 43–61.) Nivelvaiheen siirtymäongelmista suurin on epäonnistunut alanvalinta, joka johtaa lopulta koulutuksen keskeyttämiseen. Epäonnistuneen koulutusvalinnan taustalla ovat usein virheelliset ammattialaa

koskevat mielikuvat. Koulutuksen keskeyttäminen on tutkimusten mukaan olennainen osa syrjäytymisprosessia. (Pirttiniemi – Päivänsalo 2001, 11–12, 55.)

4.10 Syrjäytyminen

Tutkijat Järvinen ja Jahnukainen ovat esittäneet syrjäytymiseen viisiportaisen prosessimallin. Ensimmäisellä tasolla lapsella tai nuorella on ongelmia kotona tai koulussa. Toisella tasolla tulee epäonnistuminen koulussa tai koulun keskeyttäminen. Kolmannella tasolla joudutaan heikkoon työmarkkina-asemaan. Neljännellä tasolla ollaan taloudellisissa vaikeuksissa ja riippuvaisia hyvinvointivaltiosta. Viidennellä eli viimeisellä tasolla on elämänhallintaongelmia, kuten päihde- ja mielenterveysongelmia ja rikollisuutta. (Järvinen – Jahnukainen 2001, 135–138.) On osoitettu, että lapsuuden ja kodin ongelmat ennakoivat syrjäytymistä myöhemmissä elämänvaiheissa. Ongelmia voivat aiheuttaa mm. riitaiset avioerot ja vaikeista kasvuoloista johtuva aggressiivisuus. (Kuorelahti ym. 1999, 7–34.)

Vuonna 2005 selvitettiin Mikkelin ammattiopiston opiskelijoiden opiskelujen keskeyttämisistä. Selvityksen mukaan opiskelijoiden mielestä suurin syy keskeyttämiseen oli väärä alan valinta, seuraavana oli oppilaitokseen tai opetusjärjestelyihin liittyvät syyt ja kolmanneksi suurimpana oli opiskeluhaluttomuus (Marjamaa 2006, 22). Myös aiemmissa tutkimuksissa opintojen keskeyttämisen suurimmaksi syyksi on selvinnyt väärä alan valinta (ks. esim. luvut 3.6 ja 3.8). Opiskelija ei ollut päässyt ensisijaisesti hakemalleen koulutuslalle tai opinnot eivät vastanneet opiskelijan ennakkokäsitystä alasta. Seurauksena olleet motivaatiovaikeudet johtivat lopulta keskeyttämiseen. Myös Pohjois-Suomessa keskeyttämisen suurimpana syynä ollut väärä alanvalinta (Kauppinen – Kempainen 2005, 19–20). Keskeyttämisen taustalla löytynee usein muutakin ja väärältä tuntuva alan valinta voi olla seuraus joistain muista taustatekijöistä. Yleisesti voidaan todeta, että suotuisat, koulutusmyönteiset taustat ehkäisevät syrjäytymispolulle joutumista. Vahvimaksi yksittäiseksi syrjäytymistä selittäväksi tekijäksi on osoittautunut äidin koulutustaso (Alatupa ym. 2007, 159–160).

Lainsäätäjät on puuttunut syrjäytymiseen ja sen vaaraan säätämällä nuorisolakiin muutoksen, joka tehostaa nuoren pääsemistä julkisten palveluiden piiriin. Tarkoituk-

sena on tehostaa mm. varhaista tukea nuoren pääsemiseen koulutukseen ja työelämään. Lisäksi muutosehdotus pitää sisällään etsivän nuorisotyön. Muutosten tarkoituksena on parantaa yhteistyötä eri viranomaisten välillä ja lisätä yhteiskunnan vastuuta löytää syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. (Nuorisolain muutos parantaa nuorten varhaista tukea. 2010.)

5 TUTKIMUKSEN SUORITUS

5.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tässä tutkimuksessa haettiin tietoa nuoren ammatinvalintaprosessista. Tutkimuksesta on hyötyä opiskelemaan tuleville oppilaille ja oppilaitokselle kun perusasteen oppilas saa haluamansa tiedon oikeilla välineillä ja oikeaan aikaan. Yksinkertaistettuna ammattiopistoa kiinnostavat seuraavat asiat:

- Mitä tietoa nuori haluaa päätöksenteon tueksi?
- Mikä on sopiva kanava, josta nuori löytää tiedon ymmärrettävästi ja uskottavasti?
- Milloin tietoa tarvitaan eniten?
- Kenen pitäisi kertoa ammasteista nuorille?
- Miten ammattiopiston pitäisi varautua tulevaisuuteen?

Ammattiopistoa kiinnostaa nuorten ammatinvalintaan liittyvä tiedonhankinta ja sen tulevaisuus. Tiedotuksessa ja markkinoinnissa tulisi seurata ja ennakoida nuorten käyttämiä tiedonhankinta tapoja ja kanavia. Tässä tutkimuksessa selvitettiin myös, miten vuonna 2010 opintonsa lopettavien ja aloittavien näkemykset eroavat toisistaan. Tiedonhankinnan tulevaisuutta pyritään pääättelemään näistä eroavaisuuksista. Tutkimukseen osallistuivat Oulun seudun ammattiopiston rakennusalan perustutkintoa opiskelevat nuoret.

5.2 Kyselyiden laadinta

Kyselyssä päätettiin käyttää pääsiallisesti strukturoituja kysymyslomakkeita (liitteet 1 ja 2). Strukturoitujen lomakkeiden etuna on helpompi ja yksiselitteisempi tulkinta. Lomakkeissa on tosin joitain kohtia, joissa sana on vapaa. Monivalintatehtävissä päädyttiin sellaiseen vastausmalliin, jossa vastaaja valitsi itselleen kolme mieluisinta vaihtoehtoa tärkeysjärjestyksessä. Esimerkkinä kysymys:

”Millä perusteella sinä valitsit ammattialasi?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen: merkitse tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.”

Myös valintavaihtoehtoihin pystyi lisäämään nuorten omia vaihtoehtoja. Kyselyt laadittiin siten, että tärkeät kysymykset mitä, missä ja milloin kertautuvat kahteen kertaan. Asiaa lähestyttiin myös ammatinvalinnan ongelmaperustaisesti, koska näistä vastauksista voidaan pohtia sitäkin, mitä tietoa nuori olisi halunnut enemmän. Myös opiskelijoiden taustatietoja selvitettiin. Kyselyiden laadinta oli ajallisesti pitkä prosessi. Kyselyiden sisällön ja muodon muokkaamiseen pyydettiin useita lausuntoja. Lausuntoja antoivat yksikönjohtaja, opinto-ohjaaja, rakennusalan opettaja, ammatinvalinnan tehnyt nuori ja tilastojen sekä kyselyiden tekemiseen perehtynyt asiantuntija.

Kyselyitä laadittiin kaksi hieman toisistaan poikkeavaa (liitteet 1 ja 2). Valmistuville opiskelijoille on kaksi lisäkysymystä, kysymykset 6 ja 8:

- Miten opiskelu ammattiopistossa vastasi ennakkokäsityksiäsi rakennusalasta ja sen opiskelusta?
- Aiotko jatkaa rakennusalalla?

Ammatinvalinnan ongelmakohtia kartoitettiin aloittavilta opiskelijoilta, koska heillä on paremmin muistissa ammatinvalinta ongelmineen. Muutoin kyselylomakkeet ovat samanlaisia aloittaville ja valmistuville opiskelijoille. Kyselyt toteutettiin Webropol 1.0-datan analysointi ja kyselytyökalulla Internet-ympäristössä. Oulun seudun ammattiopisto käyttää päätöksenteon tukena Webropol-ohjelmaa tiedonkeruussa, tilastoinnissa ja analysoinnissa.

5.3 Kyselyiden suoritus

Tutkimukseen osallistui kaksi Oulun seudun ammattiopiston yksikköä, Kaukovainion tekniikan yksikkö ja Haukiputaan yksikkö, joissa järjestetään rakennusalan perustutkintokoulutusta. Talonrakennusalaa ei opeteta muissa Oulun seudun ammattiopiston yksiköissä. Kyselyt liitettiin yksiköiden kotisivujen kyselylinkkeihin, joista ryhmänohjaajat teettivät kyselyt omilla opiskelijaryhmillään. Ryhmänohjaaja kävi kyselyt kohdittain läpi opiskelijoidensa kanssa heitä ohjaten. Kyselyn tarkalla läpikäynnillä pyrittiin saamaan kyselyn kattavuus mahdollisimman laajaksi ja sillä pyrittiin ehkäisemään mahdollisia väärinkäsityksiä.

Valmistuvien kyselyt toteutettiin kevätlukukauden 2010 viimeisellä kahdella viikolla. Tällöin myös mahdolliset työssäoppimisjaksot olivat ohi. Aloittavien kyselyt suoritettiin syyslukukauden 2010 alussa, jolloin opiskelunsa aloittavien käsitykset olivat vielä mahdollisimman tuoreita ja ammatinvalinnan pohdintoista olisi kulunut mahdollisimman vähän aikaa. Kaikki valmistuvat ja aloittaneet rakennusalan perustutkinnon ryhmät osallistuivat tutkimukseen. Valmistuvia oppilaita oli 4 ryhmää ja vastaajia oli 50. Aloittavia oppilaita oli 4 ryhmää ja vastaajia oli 67.

5.4 Aineiston analyysi

Kyselystä tuloksena saatu tutkimusaineisto saatiin Webropol-ohjelmalla sekä Excel-taulukkomuodossa että Webropolin omina raportteina. Saatu aineisto muokattiin yksinkertaisiksi prosenttiluokiksi. Vapaan sanan kysymyskohdista saatiin tekstiaineisto. Opiskelijoilla olisi ollut mahdollista lisätä omia vaihtoehtoja. Vastauksissaan opiskelijat toivat esiin vain vähän omia vaihtoehtoja. Tämä kertonee siitä, että kyselylomakkeiden laadinnassa oli onnistuttu hyvin. Aineiston analysoinnissa päädyttiin käyttämään yksinkertaista tilastomatematiikkaa, koska näin tutkimustavoitteena oleviin kysymyksiin mitä, missä ja milloin saadaan vastauksia. Tutkimus ei ole kasvatustieteellinen tutkimus, vaan sillä pyritään selvittämään yhden alan hakijoiden päätöksentekoa. Myöskään tutkimukseen osallistuneiden opiskelijajoukon suppeus ei täytä kasvatustieteellisesti vaadittavaa otannan laajuutta.

Tulevaisuuteen tähtääviä johtopäätöksiä tehdään päättelemällä muutoksia, joita nuoremman ja vanhemman opiskelijajoukon vastauksissa on tullut kolmen vuoden aikavälillä. Tämä päättely ei tukeudu täysin prosentuaalisiin eroihin, vaan siinä on käytetty apuna mm. vapaan sanan tutkimusaineistoa ja muita tulevaisuuteen tähtääviä tutkimuksia sekä artikkeleita.

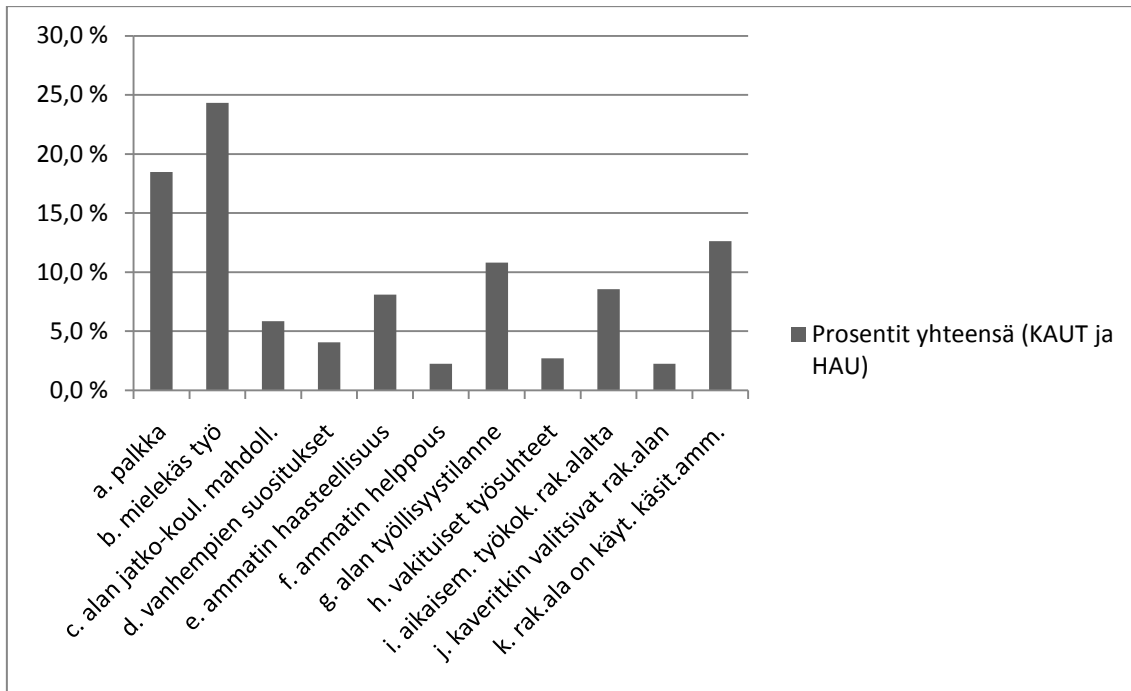
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Tiedon tarve

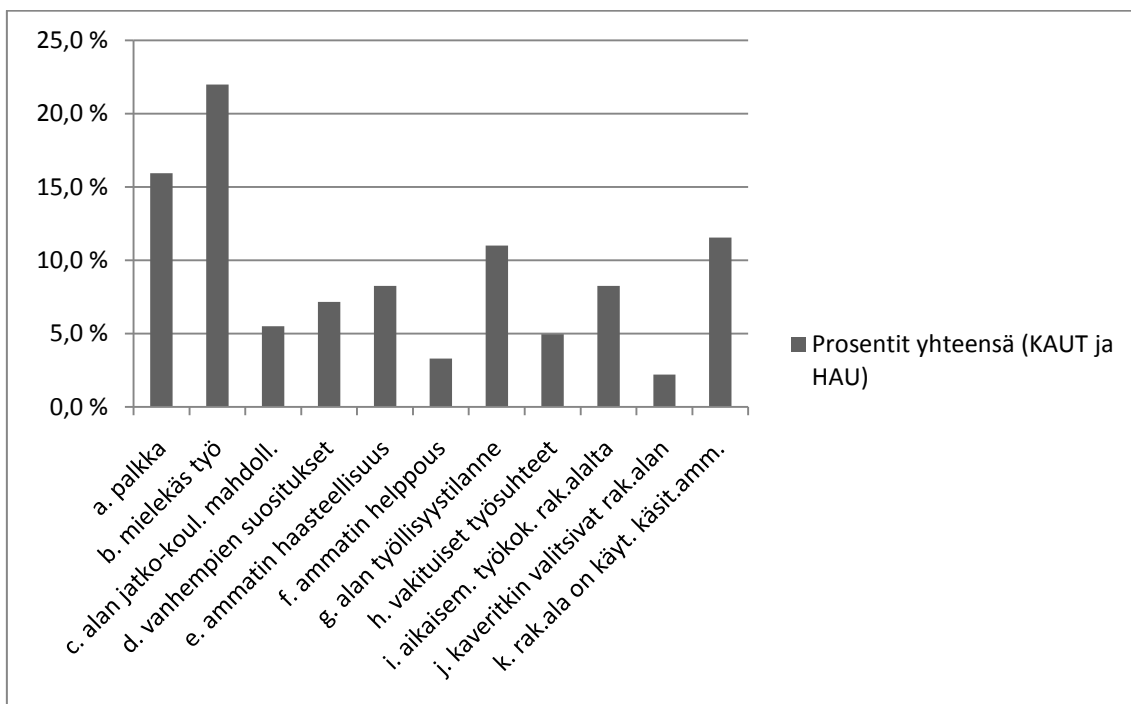
Kysymykseen voidaan löytää vastuksia seuraavien tutkimuslomakkeiden kysymysten avulla:

- millä perusteella sinä valitsit ammattialasi
- mitä pidit ammatinvalintasi suurimpana ongelmana
- mitä nuorille pitäisi kertoa eri ammateista
- kenen tai keiden pitäisi kertoa nuorelle ammateista ammatinvalintatilanteissa.

Ammatinvalinnan perusteista selvästi suosituimmat tekijät ovat työn mielekkyys, palkkaus, alan työllisyystilanne ja rakennusalan käsityövaltaisuus. Kuvassa 4 on esitetty aloittavien opiskelijoiden vastaukset ja kuvassa 5 on esitetty valmistuvien opiskelijoiden vastaukset. Työ mielekkyyden ja käsityövaltaisuuden tiedostamiseksi pitää tuntea rakennusalan työtapoja ja työn sisältöjä. Palkkauksen ja työn mielekkääksi kokemisen merkitys näyttää olevan kasvamassa. Palkkauksen ja työn mielekkyyden lisääntyminen korostuu vielä enemmän Haukiputaalla. Voisi ajatella, että sama suunta voidaan löytää myös muilla maaseutupaikkakunnilla. Pääosin kuitenkin kyselyyn vastanneiden aloittavien opiskelijoiden ja valmistuvien opiskelijoiden perusteet valita ammattiala ovat olleet samansuuntaiset.

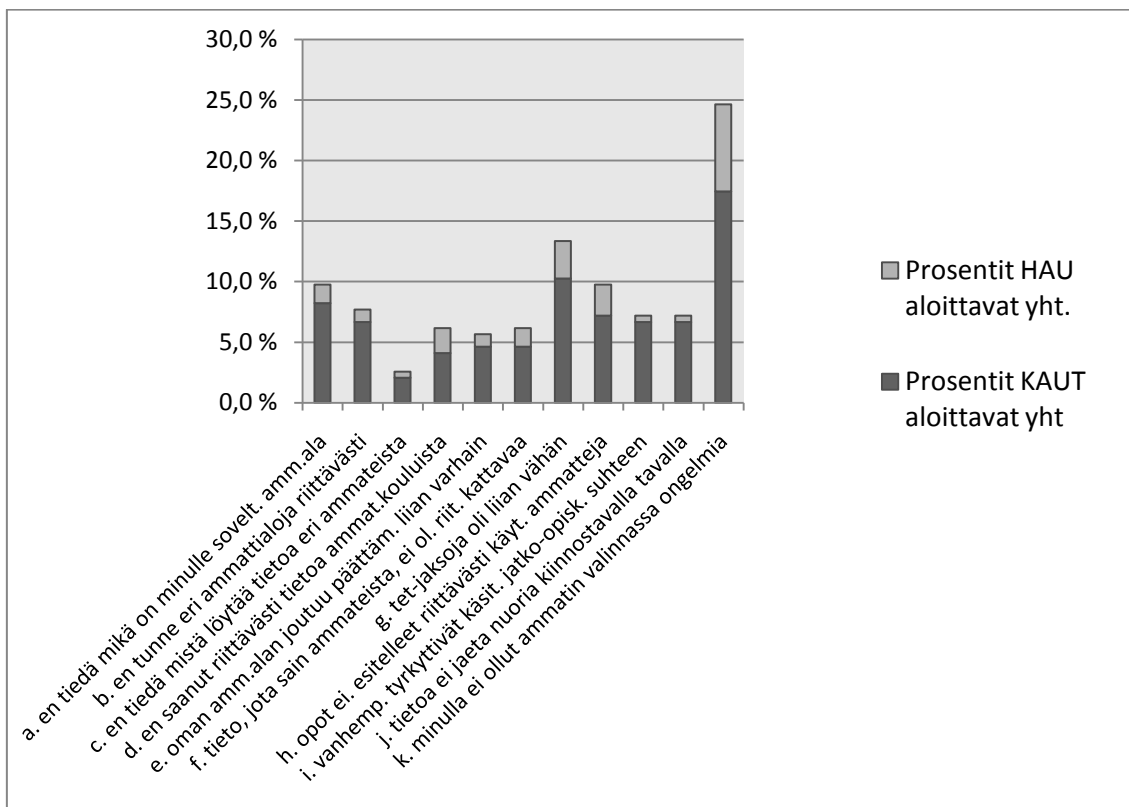

KUVA 4. Vastaukset kysymykseen ”Millä perusteella sinä valitsit ammattisi?” Kohde-ryhmänä ovat aloittavat opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

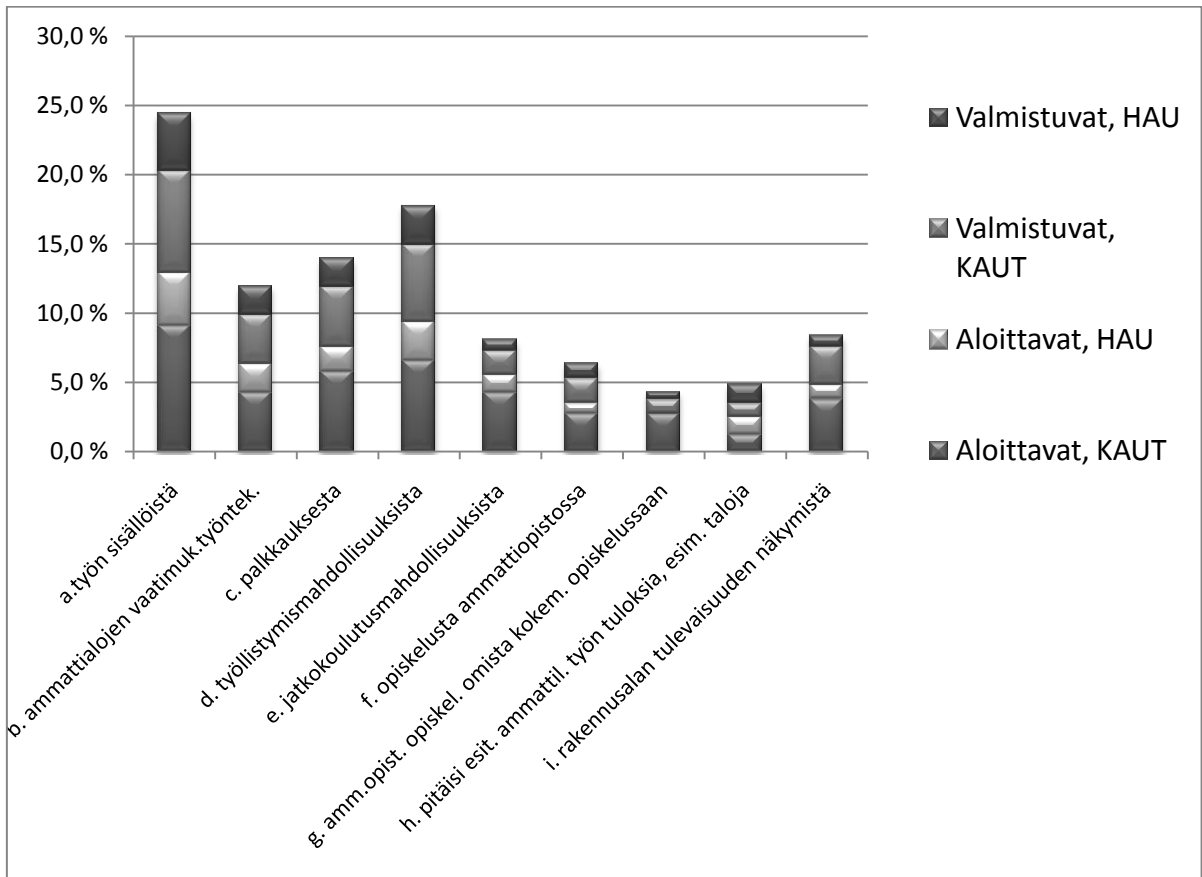
KUVA 5. Vastaukset kysymykseen ”Millä perusteella sinä valitsit ammattisi?” Kohde-ryhmänä ovat valmistuvat opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

Kuvassa 6 on esitetty aloittavien opiskelijoiden käsitys ammatinvalinnan suurimmista ongelmista. Ammatinvalinnan ongelmista korostuu eniten omien kokemusten puute. Olisi haluttu, että tet-jaksoja olisi ollut enemmän. Haukiputaalla asia ei korostu yhtä paljon, ja voidaankin ajatella, että maaseudulla rakennusala tulee tutummaksi jo pihapiirissä. Kokemusten puute johtaa epätietoisuuteen ammattien sisällöstä eikä tiedetä, soveltuuko tietty ammattiala juuri itselle. Toiseksi eniten ongelmista korostuvat sekä epätietoisuus ammattialan soveltuvuudesta itselle että oppilaanohjaajien käytännön alan ammattien puutteellinen esittely. Käytännön ammattien puutteellinen esittely korostui enemmän Haukiputaalla. Pienimmäksi ongelmaksi koettiin se, mistä tietoa eri ammanteista löytyy. Muut ongelmat askarruttivat huomattavasti tasaisemmin. Tietoa siis löytyy, mutta voidaan kysyä, ovatko sisällöt ja jakotavat oikeita ja perustuvatko ne riittävästi nuorten omiin kokemuksiin. Haukiputaalla näyttäisi olevan myös enemmän tiedon puutetta ammatillisesta koulutuksesta kuin Oulussa. Lähes neljännes nuorista koki ammatinvalinnan ongelmattomaksi. Eräs vastaajista kyseenalaisti koko kysymyksen vapaan sanan osiossa.

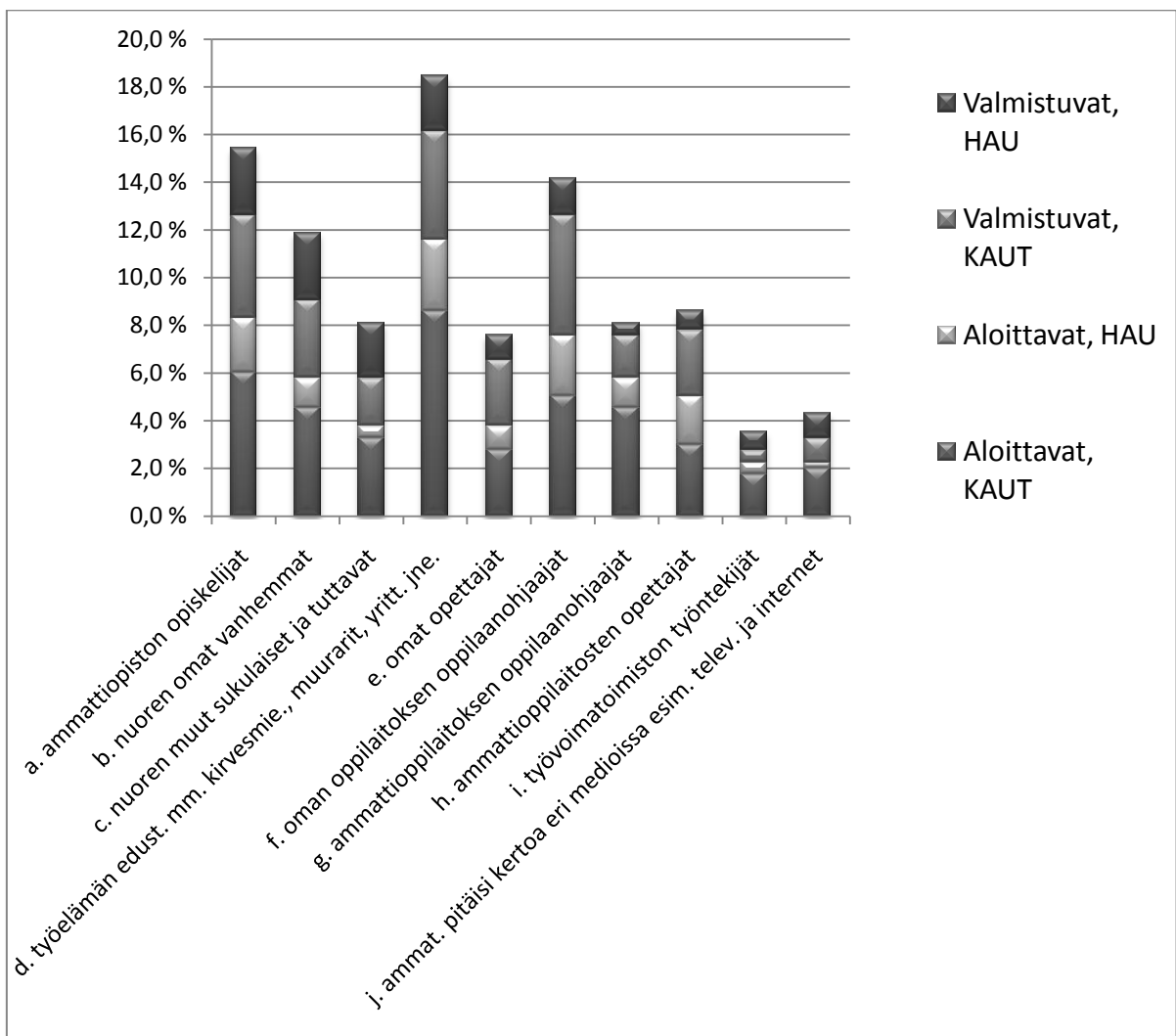
KUVA 6. Vastaukset kysymykseen: "Mitä pidit ammattialan valintasi suurimpana ongelmana?" Kohderyhmänä aloittavat opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

Kyselyssä selvitettiin, mitä tietoa nuoret haluaisivat päätöksentekonsa tueksi. Kuvassa 7 on esitetty kaikkien vastaajaryhmien käsitykset asiasta. Kolme tärkeintä asiaa suosituimmuusjärjestyksessä ovat työn sisältö, työllistymismahdollisuudet ja palkkaus. Myös jatkokoulutusmahdollisuudet ja ammatin vaatimukset työntekijälle ovat tärkeitä. Tieto työn sisällöstä oli kuitenkin selvästi suosituin sekä aloittavilla että valmistuvilla opiskelijoilla.

KUVA 7. Vastaukset kysymykseen: ” Mitä nuorille pitäisi kertoa eri ammateista?”
 Kohderyhmänä ovat kaikki opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmäärästä.

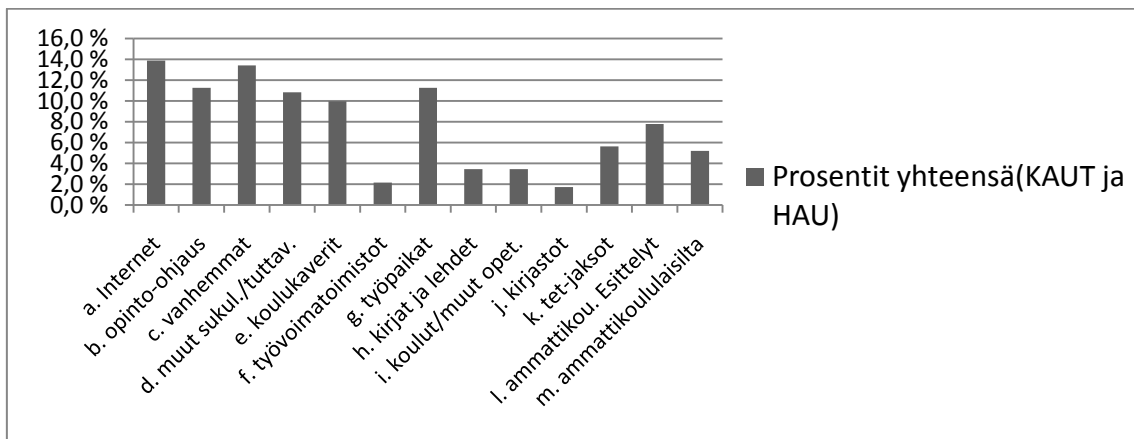
Tarvittavan tiedon sisällöstä voidaan tehdä päätelmiä myös siitä, kenen kertomana nuori haluaisi kuulla ammateista. Kuva 8 havainnollistaa opiskelijoiden käsityksiä. Eniten ykkösvaihtoehdoksi valittiin sekä valmistuvien ja aloittavien ryhmistä ammattiopiston opiskelijat. Kaikista valinnoista, eli ensimmäiseksi, toiseksi ja kolmanneksi valituista, saivat eniten osumia työelämän edustajat. Valmistuvien opiskelijoiden vastauksista tällöinkin eniten kaikista osumista sattui ammattiopiston opiskelijoille. Voidaan päätellä, että halutaan tietää, miten ammattiin opiskelevat varsinaiset työntekijät kokevat ammattinsa. Etenkin arvostetaan ikätovereiden kokemuksia ja kertomuksia.

KUVA 8. Vastaukset kysymykseen ”Kenen tai keiden pitäisi kertoa nuorelle ammatinvalinta tilanteessa?” Kohderyhmänä ovat kaikki opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

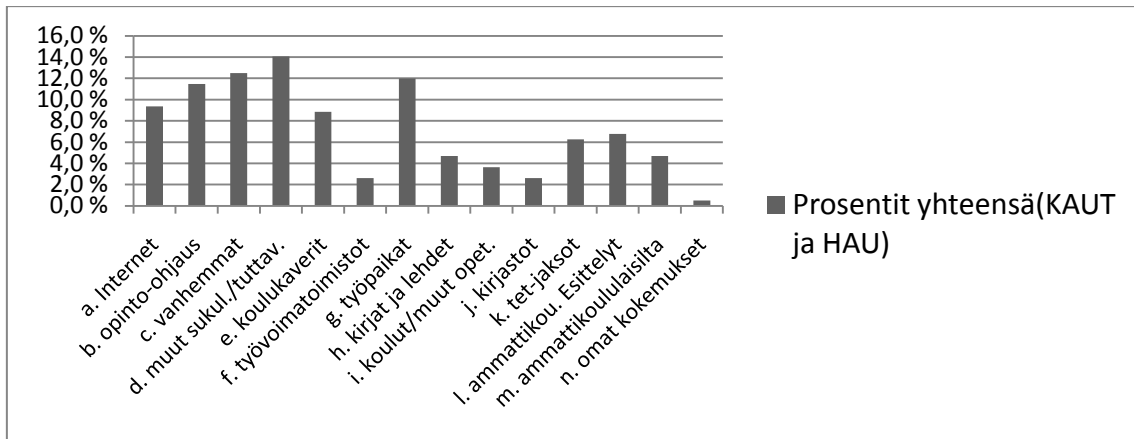
6.2 Tiedon lähteet

Tietolähteistä tärkeimpänä valmistuvat ja aloittavat opiskelijat pitivät eniten työpaikkoja. Kuvat 9 ja 10 havainnollistavat nuorten käsityksiä. Huomattavaa on, että Haukiputaalla työpaikkojen merkitys korostui selkeästi vielä enemmän kuin Oulussa. Jos tarkastellaan kaikkia valintoja (1, 2 ja 3) aloittavien ja valmistuneiden yhteenvetotaulukoista (kuvat 9 ja 10), yli kymmenen prosentin pistemäärän pääsevät vaihtoehdot muut sukulaiset ja tuttavat (14,1 %), Internet (13,9 %), vanhemmat (13,4 %), työpaikat (12,0 %), opinto-ohjaus (11,5 %) ja koulukaverit (10,0 %). Vähiten merkitystä nuorille näyttäsi olevan kirjastoilla, työvoimatoimistoilla ja kirjoilla tai lehdillä.

KUVA 9. Vastaukset kysymykseen ” Mitkä olivat pääasiallisimmat tietolähteet ammatinvalinnassasi?” Kohderyhmänä ovat aloittavat opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

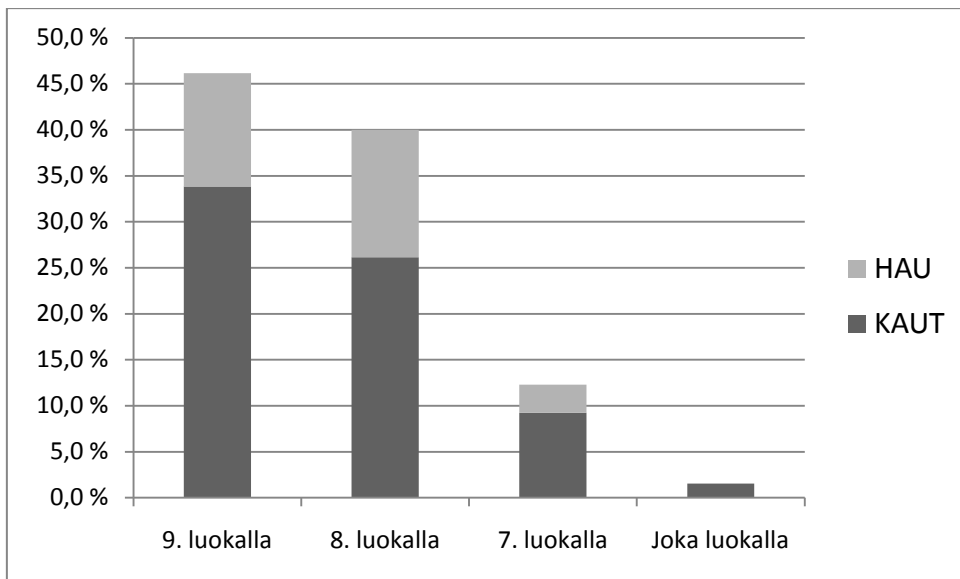

KUVA 10. Vastaukset kysymykseen ” Mitkä olivat pääasiallisimmat tietolähteet ammatinvalinnassasi?” Kohderyhmänä ovat valmistuvat opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

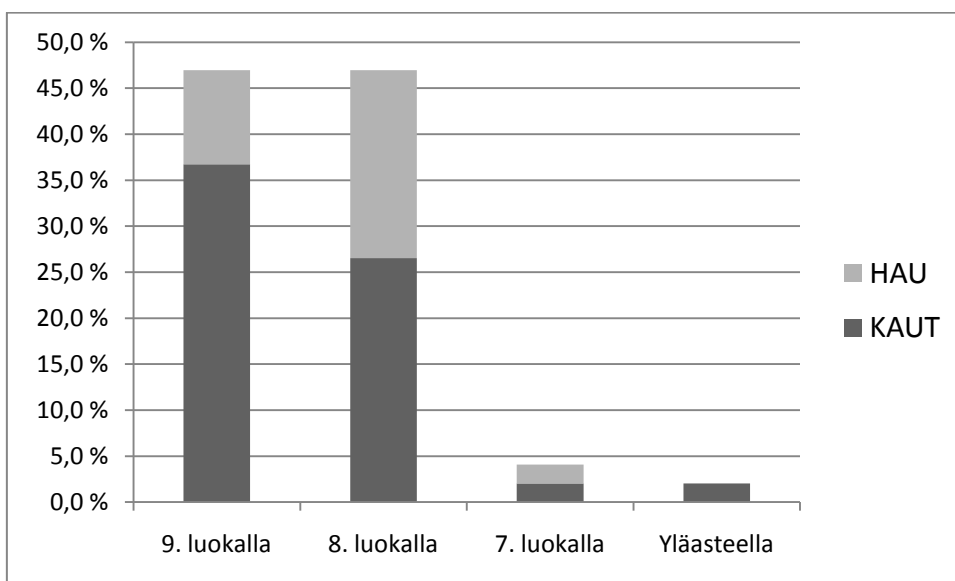
Kysymyksestä ”Kenen tai keiden pitäisi kertoa nuorille ammateista ammatinvalintatilanteissa” suosituimpia olivat työelämän edustajat, ammattiopiston opiskelijat ja oman oppilaitoksen oppilaanohjaajat. Omat kokemukset lisättiin myös tietolähteeksi.

6.3 Tiedonhaun ajankohta

Aloittavilla oppilailla oma päätöksen teko on tuoreemmin muistissa. Kaukovainion yksikköön päässeistä nuorista suurimmalla osalla eli lähes puolella oppilaista päätös oli syntynyt yhdeksännellä luokalla (kuva 11). Haukiputaan yksikköön päässeistä eniten päätöksiä oli tehty muuna ajankohtana eli esimerkiksi lukiossa, 10-luokalla ja ammattistartissa. Kahdeksannella luokalla noin neljännes oppilasta oli päättänyt ammatinvalinnastaan. Haukiputaalla noin viidennes oppilaista oli päättänyt ammatitilasta jo seitsemännellä luokalla. Aloittavista opiskelijoista selkeästi parhaana ajankohtana pidetään tasavahvasti kahdeksatta ja yhdeksättä luokkaa. Vain 12 % aloittavista piti sopivana ajankohtana seitsemättä luokkaa. Valmistuville nuorille yhdeksäs luokka on ollut päätöksen teon aikaa (kuva 12). Valmistuvistakin opiskelijoista tuntuu siltä, että tiedonjako pitää alkaa myös kahdeksannella luokalla. Valmistuvilla opiskelijoilla parhaaksi ajankohdaksi valittiin tasavahvasti kahdeksas ja yhdeksäs luokka. Seitsemättä luokkaa ei pidetty sopivana ajankohtana juurikaan.

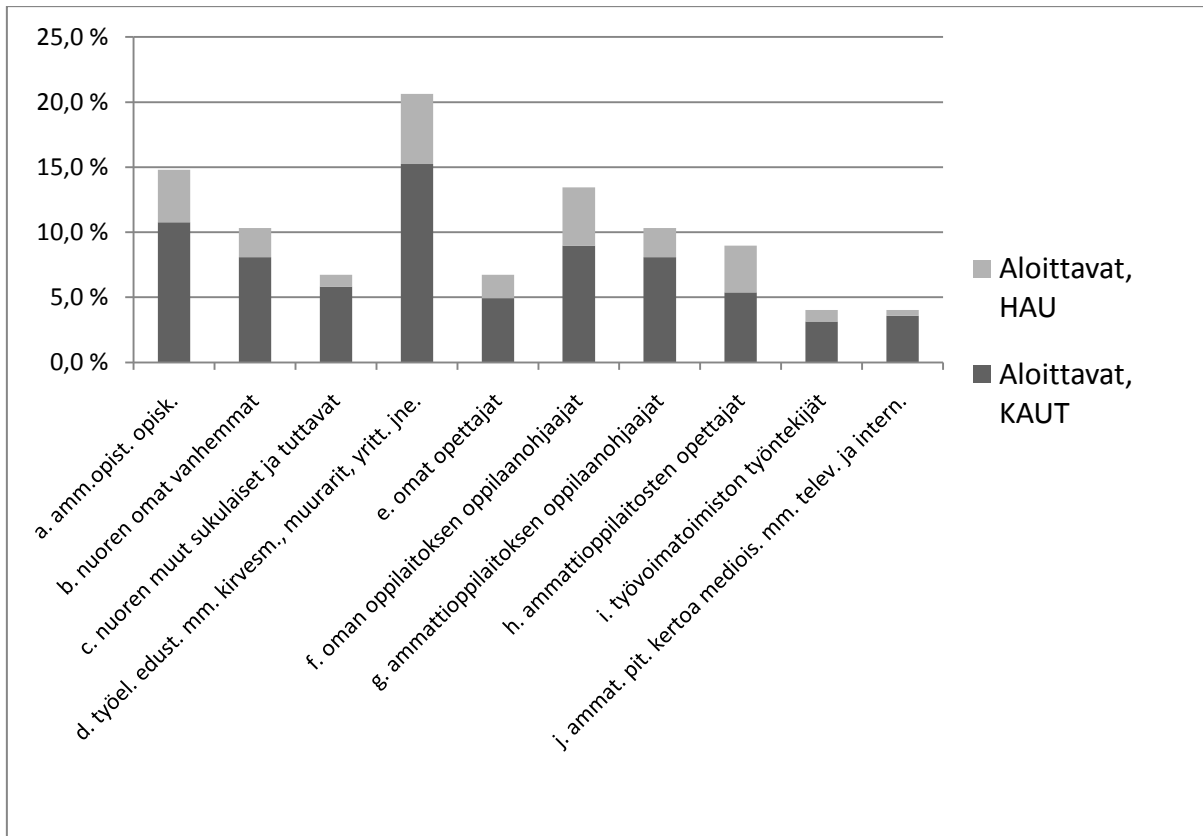
KUVA 11. Vastaukset kysymykseen ” Mikä on paras ajankohta jakaa tietoa ammatinvalinnasta?” Kohderyhmänä ovat aloittavat opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

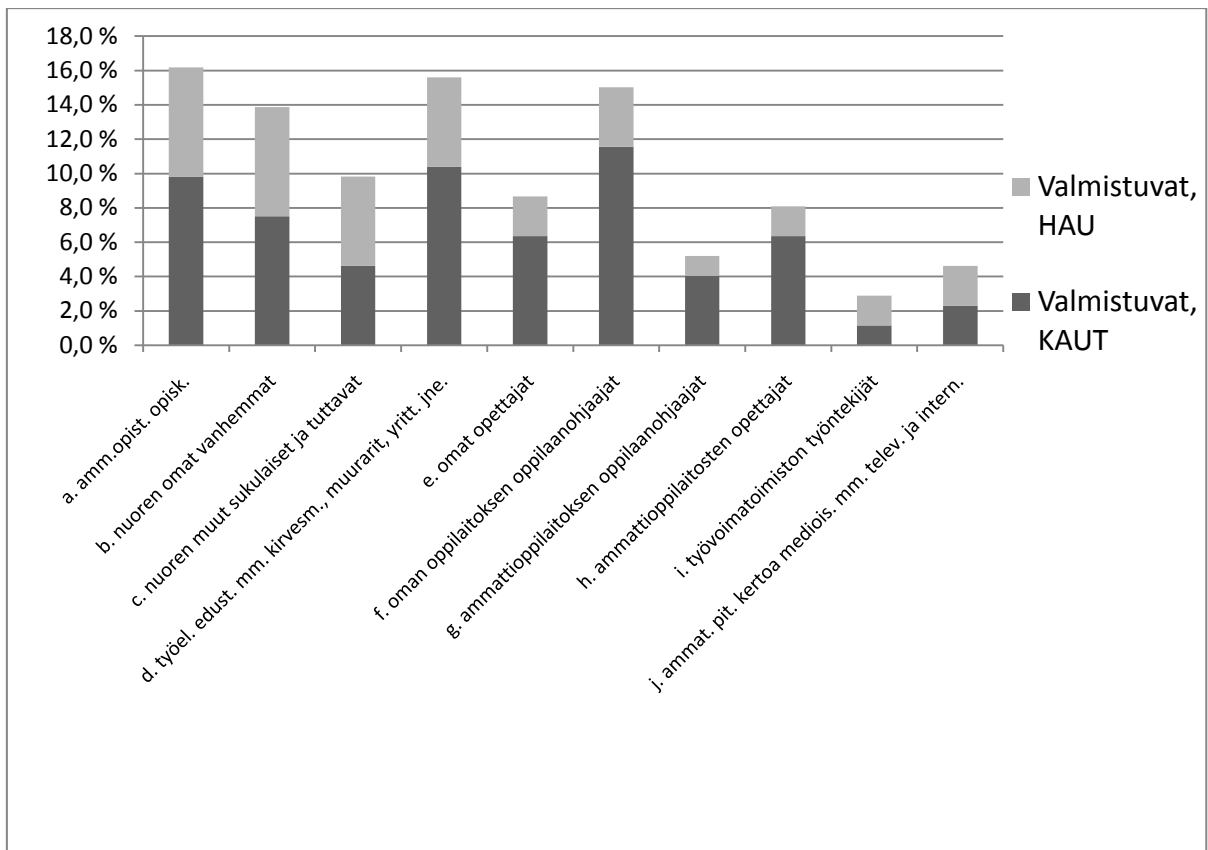
KUVA 12. Vastaukset kysymykseen: ” Mikä on paras ajankohta jakaa tietoa ammatinvalinnasta?” Kohderyhmänä ovat valmistuvat opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

6.4 Tiedon jakajat

Ammattiopiston opiskelijoiden ja työelämän edustajien mielipiteitä haluttaisiin kuulla eniten (kuvat 13 ja 14). Vasta ammatinvalintatilanteessa olleet pitäisivät eniten ykkösvaihtoehtona perusasteen koulun oppilaanohjaajaa, mutta kakkos- ja kolmosvaihtoehdotkin huomioiden työelämän edustajat tulevat suosituimmaksi (ks. liite 3, kysymys 10). Kaikista eniten ykkösvaihtoehtovalintoja tulee Haukiputaan yksikön aloittavilla opiskelijoilla oman oppilaitoksen oppilaanohjaajalle, kun tarkastellaan prosentteja yksiköittäin. Yli kymmenen prosenttia tai liki kymmenen prosenttia saavat seuraavat vaihtoehdot (kuvat 13 ja 14): työelämän edustajat (20,6 %), ammattiopiston opiskelijat (16,2 %), oman oppilaitoksen oppilaanohjaajat (15,0 %), nuoren omat vanhemmat (13,9 %), ammattioppilaitoksen opinto-ohjaajat (10,3 %), muut sukulaiset ja tuttavat (9,8 %) ja ammattiopiston opettajat (9,0 %). Valmistumisvaiheessa olevat opiskelijat pitävät itseään sopivimpana henkilönä puhumaan nuorille ammatinvalintatilanteessa (ks. liite 4, kysymys 11).

KUVA 13. Vastaukset kysymykseen ” Kenen tai keiden pitäisi kertoa nuorelle ammatinvalinta tilanteessa?” Kohderymänä ovat aloittavat opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

KUVA 14. Vastaukset kysymykseen ” Kenen tai keiden pitäisi kertoa nuorelle ammatinvalintatilanteesta?” Kohderyhmänä ovat valmistuvat opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

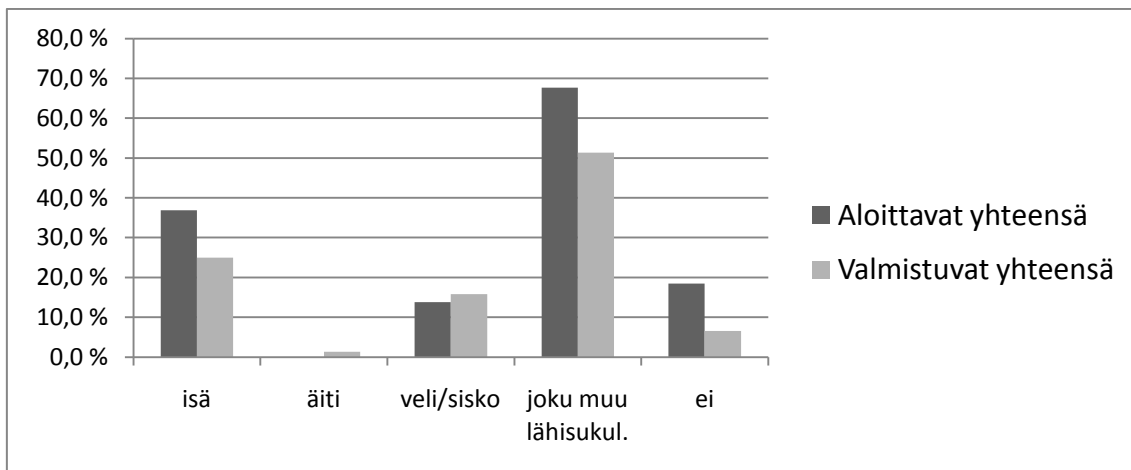
6.5 Tulevaisuuden haasteet

Nuorten ammatinvalinnan tulevaisuuden suuntauksista voidaan tehdä päätelmiä siitä, miten vastaukset ovat muuttuneet kolme vuotta nuoremmalla ikäryhmällä (ks. liitteet 4 ja 5, kysymys 2). Internetin ykkösvaihtoehdoksi valinneiden määrä oli kolmessa vuodessa liki kolminkertaistunut. Myös vanhempien mielipiteitä pidetään yhä arvossa. Vanhemmat oli valittu ykkösvaihtoehdoksi valmistuvien vastauksissa 2,1 %:ssa ja aloittavissa 4,8 %:ssa. Ammattikouluesittelyt oli koettu enenevässä määrin hyödylliseksi. Lähteiden muut muutokset ovat maltillisempia.

Ammatinvalinnan perusteista eniten oli kasvattanut suosiota työn mielekkääksi kokemisen (ks. liitteet 4 ja 5, kysymys 3). Nuoremmat eivät arvosta vakituisia työsuhteita yhtä paljon kuin vanhemmat. Molemmissa opiskelijaryhmissä tehdään itsenäisiä

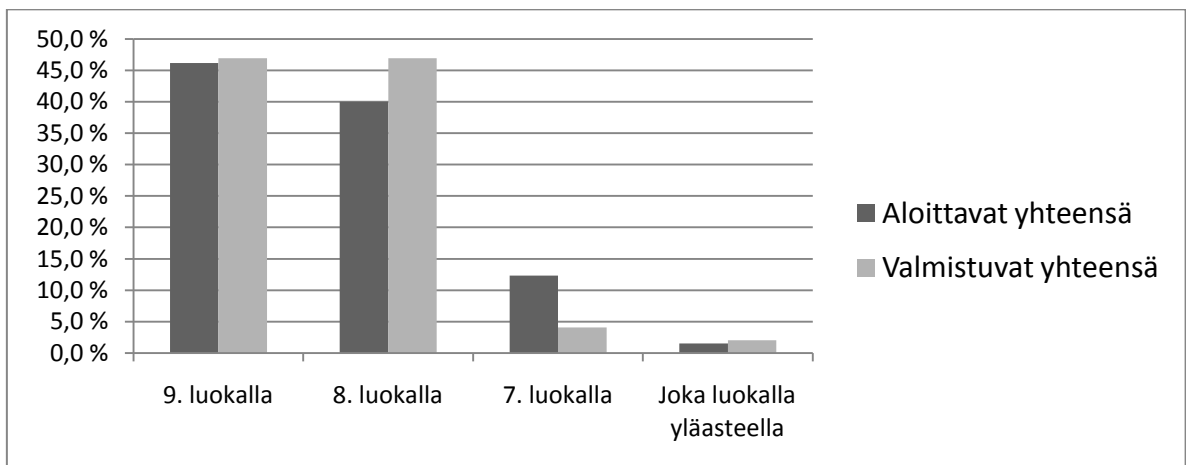
päätöksiä eikä mennä kavereiden mukana, vaan haetaan itselle sopivaa mielekästä työtä, jossa voisi viihtyä sekä ansaita hyvin. Palkka on ollut toiseksi suurin ammatinvalinnan peruste molemmissa ryhmissä. Nuorempien ryhmässä palkan arvostus on jonkin verran noussut.

Vanhempien taustassa ei suuria muutoksia ole havaittavissa. Tilastokeskuksen selvityksen ”Koulutus periytyy edelleen” mukaan tekniikan alan ammatit eivät periydy vertailussa kovinkaan vahvasti (Myrskylä 2009). Pohjois-Suomessa rakentaminen on ala, joka näyttää periytyvän vahvasti perheittäin ja vielä vahvemmin suvuittain (kuva 15). Haukiputaan yksikössä ammatin periytyminen on vielä vahvempaa, ja varmaan voidaan ajatella, että pienemmillä paikkakunnilla laajemminkin ammattien periytyminen on yleisempää kuin kaupungeissa.

KUVA 15. Vastaukset kysymykseen ”Työskenteleekö joku lähisukulaisesi rakennusalalla?” Kohderyhmänä ovat aloittavat ja valmistuvat opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

Ammatinvalintapäätös aikaistuu (kuva 16). Seitsemännen ja kahdeksannen luokan osuus päätöksenteon ajankohtana on nousemassa. Yhdeksännellä luokalla päätöksen tehneiden osuus väheni yli 20 % valmistuvien ja aloittavien välillä (ks. liite 3, kysymys 8 ja liite 4, kysymys 10). Suuntaus saattaa kertoa myös siitä, että ammattia valitaan lisääntyvässä määrin omien mieltymyksien mukaisesti ja päätös tehdään nuorempana. Menneinä vuosina perheissä koettiin, että nuori pitää saada lukioon ja ylioppilaaksi. Ammattikoulutuksen arvostus on noussut yhteiskunnassa.

KUVA 16. Vastaukset kysymykseen ” Mikä olisi paras ajankohta jakaa tietoa ammatinvalinnasta?” Kohderyhmänä ovat aloittavat ja valmistuvat opiskelijat. Vastaukset on esitetty prosentteina kokonaisvastausmääristä.

Työelämän edustajien kertomuksia ammateista halutaan kuulla enemmän. Myös oman oppilaitoksen oppilaanohjaajan ja ammattioppilaitoksen opinto-ohjaajan rooli on ollut vahva ja näyttää kasvavan edelleen. Ammattien esittelyssä halutaan kuulla enemmän työn sisällöistä, jatkokoulutusmahdollisuuksista ja ammattiopiston opiskelijoiden kokemuksista opiskelussaan. Tiedonjakokanavat, joiden arvostus oli lisääntynyt, olivat sosiaalinen media, tutustumiskäynnit ja teemapäivät ammattioppilaitoksella, messut ja tapahtumat, ammattioppilaitoksen Internet-sivut sekä Internetin mainos-sivustot, joissa on esimerkiksi nuorten kertomuksia ja ammattien esittelyä.

6.5 Ammatin valinnan onnistuminen

Ammatin valinnan onnistumisen perinpohjainen selvittäminen vaatisi erilaisia pitempiaikaisia seuranta-aineistoja kuin nyt oli käytettävissä. Oulun seudun ammattiopiston tilastoista ja tämän tutkimuksen tuloksista voidaan tehdä päätelmiä opiskelupaikan valinnan onnistumisesta. Rakennusosastot saavuttavat hyvin opiston yleisesti asetettut tavoitteet negatiivisista eroista. Toteutetuissa kyselyissä oli osio, jossa selvitettiin vastaajien käsityksiä rakennusalan (kysymys 8. ”Mitkä seuraavista väittämistä pitävät paikkansa”). Aloittavien ja valmistuvien vastauksissa alan tuntemuksesta oli vain noin 10 % vääriä (Oulussa valmistuvilla hieman yli 8 %). Varsinaista vertailukohtaa ei ole, mutta virhevastauksien määrää voidaan pitää pienenä. Valmistuvista oppilaista

Oulussa noin 6 prosenttia ei ollut varmoja jatkamisestaan rakennusalan töissä tai jatko-opiskelussa. Haukiputaalla kaikki aikoivat jatkaa rakennusalalla tai rakennusalan jatko-opinnoissa. Pääosin ammatinvalinta näyttää onnistuneen, mutta kuitenkin noin kolme opiskelijaa luokittain ei jatka opintojaan loppuun rakennusalalla, joten parannettavaakin on.

Tässä tutkimuksessa ei kartoitettu vastaajien yhteishaussa tekemiä hakutoiveita eikä sitä, opiskeleeko vastaaja siinä koulutuksessa, joka olisi ollut hänen ensisijainen toiveensa. Koska rakennusalan koulutuksen vetovoimaisuus on hyvä (ks. luku 1.2), voidaan olettaa, että suurin osa vastaajista opiskelee ensisijaisen yhteishakutoiveensa mukaisesti.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkimuksessa selvitettiin nuorten käsityksiä ammatinvalinnasta ja nuorten ammatinvalintaan liittyvää tiedonhankintaa. Tutkimus suoritettiin strukturoitujen kyseilylomakkeiden avulla. Tutkimuksessa tehtiin havaintoja, joita OSAOn kannattaa hyödyntää markkinoinnissaan.

Selkeästi tärkeimmät ammatinvalintaan vaikuttavat asiat nuorille ovat työn sisällöt ja palkkaus. Lisäksi haluttaisiin kuulla työllisyystilanteesta, alojen vaatimuksista työntekijöille ja alojen tulevaisuuden näkymistä. Myös jatkokoulutusmahdollisuudet kiinnostavat nuoria.

Sosiaalisen median käyttö on kasvanut yhteiskunnassa eikä kasvulle ole näköpiirissä loppua. Sosiaalinen media muuttuu nopeasti ja esimerkiksi irc-galleria on jäänyt kahdessa vuodessa lähes unohduksiin. Internetin tärkeimmäksi tietolähteeksi kokeneiden nuorten määrän havaittiin olevan kolminkertainen vasta opintonsa aloittaneilla opiskelijoilla verrattuna valmistumisvaiheessa oleviin opiskelijoihin. Nuoret haluaisivat löytää tarvitsemansa tiedon sähköisistä medioista. Sosiaalista mediaa kannattaa hyödyntää on-line-tutoroinnissa ja suosittua Youtubeakaan ei kannata väheksyä. Myös monia muitakin sähköisen median mahdollisuuksia pitää ja kannattaa suunnitella. Myös monet perinteiset markkinointikanavat kasvattivat suosiota, kuten mm. tutustumiskäynnit ammattikouluilla, messut ja tapahtumat, kuten Taitaja.

Nuoret haluavat kuulla työelämän edustajia ja OSAOn opiskelijoita. Valmistumisvaiheessa olevat nuoret pitivät itseään sopivimpana ryhmänä kertomaan opiskelusta ja ammasteista valmistumistilanteessa oleville nuorille. Peruskoulun ja ammattikoulun oppilaanohjaajia pidetään myös arvossa. Peruskoulun oppilaanohjaaja oli kolmanneksi arvostetuin ja heidän roolinsa on nuorten mielestä kasvamassa, joten heitä kannattaa tukea OSAOn puolesta. Nuoret haluavat kuulla myös omia vanhempiaan ja ammattiopiston opettajiakin. Tähän tutkimukseen osallistuneiden opiskelijoiden mielestä paras aika jakaa ammatinvalintatietoa on sekä peruskoulun yhdeksäs että kahdeksas luokka tasavahvasti.

8 POHDINTA

Tuloksista voidaan nostaa esille muutamia mielenkiintoisia asioita. Nuorilla on päämääränä löytää juuri itselleen sopiva mielekäs työ, ja monet mieltä askarruttavat ongelmat johtuvat siitä, etteivät nuoret tunne ammattien ja työn sisältöä. Kun työt sisältöineen jäävät vieraaksi, nuoret eivät ole varmoja, sopiiko ammatti juuri heille. Aiemmin yhteiskunnalla ja yrityksillä oli paremmat mahdollisuudet tarjota nuorille lomaajan töitä, joten työhön pääsi tutustumaan nuorempana. Ammattiopiston ja peruskoulujen haasteena on lisätä keskinäistä yhteistyötä. Myös peruskoulujen ja työelämän välinen tiiviimpi yhteistyö välittäisi ammatinvalintatilanteessa olevalle nuorille sitä tietoa ja kokemusta, joita nuoret kaipaavat. Oppilaanohjaajien rooli ammatinvalintatilanteessa on ollut vahva ja heidän roolinsa näyttää entisestään korostuvan.

Palkka on myös asia, joka askarruttaa nuoria. Raha motivoi hakemaan koulutukseen, josta pääsee nopeasti ansaitsemaan. Palkkaukseen liittyvien asioiden ottamista osaksi markkinointia kannattanee myös harkita, koska nuoret tätä tietoa pohtivat ja kaipaavat.

Ammattiopiston haasteena on tuottaa ja välittää tietoa siten, että se tavoittaa nuoret nyt ja tulevaisuudessakin. OSAOssa on linjattu, että sosiaalisen median käyttöä lisätään ulkoisessa viestinnässä. Viestintäviraston teettämän selvityksen mukaan yhteydenpito on tärkein syy nuorten Internetin käytölle. Nuoret käyttävät mm. sähköpostia, Internet-puhelua, pikaviestimiä, Facebookia ja muita keskustelufoorumia. (Suomalaiset viestintäpalveluiden kuluttajina 2009, 17.) Työskentelen ryhmänohjaajana ja tein pienen selvityksen, mitä Internet-palveluja opiskelijat ryhmässäni käyttävät. Selvitykseni mukaan nuorten eniten käyttämiä sivustoja ovat Facebook, Youtube, jotkin markkinapalstat (mm. nettiauto), iltapäivälehdet, useat harrastuksiin liittyvät keskustelupalstat ja jotkin vertaisverkot (mm. Piratebay). Otanta juuri tekemässäni selvityksessäni oli pieni, eli 18 ammattiopiston opiskelijaa, mutta selvitys todennäköisesti antaa hyvän kuvan, missä nuoret viettävät aikaa Internetissä. Päivittäinen netissä vietetty aika oli nuorilla 1–3 tuntia.

OSAO on Facebookissa. Facebookissa voisi olla esimerkiksi perustutkinnoittain mahdollisuuksia keskusteluihin, jossa ammattia valitseva nuori voisi selvittää alalle hakeutumista ja opiskelua oppilaitoksessa. Keskustelumahdollisuuksia voitaisiin tarjota virka-aikoina tai joustavasti virka-ajan jälkeen. Organisointi ei varmaankaan ole kovin helppoa. Myös keskustelun ohjaaminen pysymään asiallisena ja tiedonhankintaa palvelevana on todennäköisesti haasteellista. Mahdollisesti keskustelua voitaisiin käydä esimerkiksi eri alojen oppilaanohjaajien ja tutoroppilaiden ohjauksessa; onhan Helsingin kaupungin kirjastokin neuvonut asiakkaitaan online-chatissa jo vuodesta 2003 lähtien. Nuori voi kokea ajantasaisen viestinnän vielä arvokkaammaksi kuin aikuiset. (Mattinen – Sierla 2009, 63–64.)

Nettisivuilla voisi olla myös aloja koskevia nuorten kertomuksia ja valokuvia, kuten uudessa viestintäsuunnitelmassa on linjattukin. Ihanteellisinta olisi myös työelämän edustajien mukaan saaminen tietojen ja kokemusten vaihtoon vuorovaikutteisessa ympäristössä. Keskustelu voisi olla reaaliaikaisesti tai viiveellä tapahtuvaa keskustelua, kuten joillakin harrastekeskustelupalstoilla. Myös Youtuben hyödyntämistä kannattanee harkita. Opiskelijoiden ideat ja kokemukset kannattaa hyödyntää, olipa viestintä sitten verkossa tai esimerkiksi oppilaanohjaustuntien muodossa peruskouluissa. Esimerkiksi OSAOsta valmistuneet oppilaat voisivat pitää blogia menestymisestä työurallaan tai jatko-opiskelussaan. Tutoroppilaita kannattaa myös hyödyntää markkinoinnissa siten, että he voivat olla mukana peruskouluissa kertomassa omasta opiskelustaan ammattiopistossa. Median käyttöön ja mediakasvatukseen kannattaa kiinnittää huomiota myös opettajien koulutuksessa.

Nuoren taustojen vaikutus ammatinvalintaan olisi mielenkiintoinen tutkimussuunta. Samoin olisi mielenkiintoista selvittää, mitkä ovat ammatinvalintaprosessin ainekset, joilla syntyy onnistunut ammatinvalintapäätös. Tutkimus vaatisi pidempää seuranta- ja tutkimusta opiskelijoiden valmistumisen jälkeen.

Hyvän markkinoinnin perustana pidetään asiakastuntemusta. Kun suunnitellaan markkinointia nuorille, on hyvä tuntea heidän toimintaansa ja ajattelutapaansa. Mikäli ammattia opiskeleva nuori kokee koulutuksen olevan hyödyksi hänen työuralleen ja elämälleen, hän välittää eteenpäin myönteistä kuvaa ammattiopistosta. Mielekkääksi koettu opiskelu ammattiopistossa on tehokasta markkinointia.

LÄHTEET

Alatupa, Saija(toim.) – Karppinen, Krister – Keltikangas-Järvinen, Liisa – Savioja, Hannele 2007. Koulu, syrjäytyminen ja sosiaalinen pääoma – löytyykö huono-osaisuuden syy koulusta vai oppilaasta? Helsinki: Sitra. Saatavissa: <http://www.sitra.fi/julkaisut/raportti75.pdf?download=Lataa+pdf>. Hakupäivä 1.11.2009.

Karkulahti, Anne – Pesiö-Kokko, Minna 2006. Ani harva nuori tietää. Opintoluotsi.fi. Saatavissa: <http://opintoluotsi.fi/Page/ad2fc6fe-bae1-4c0d-ac3d-13a26ae76a11.aspx>. Hakupäivä 12.2.2011.

Bhose, Cilla 2010. Tässä ovat yrittäjän markkinoinnin kuoleman synnit. Kauppalehti Oy. Saatavissa: <http://www.kauppalehti.fi/5/i/talous/uutiset/etusivu/uutinen.jsp?oid=2010/03/31904&ext=rss>. Hakupäivä 10.2.2010.

Dunderfelt, Tony 1997. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. Porvoo: WSOY.

Elinikäinen oppiminen. 2004. Euroopan neuvoston päätöslauselma 9286/04. Saatavissa: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/guidance/resolution2004_fi.pdf. Hakupäivä 13.2.2011.

Forssell, Jarno 2008. Rakenna identiteettisi itse - on aikuisena helpompaa. Tiede nro 5, S. 16–17.

Havighurst, Robert 1972. Developmental Task and Education. 3. painos. New York: Longman.

Hervamaa, Lilli – Kauppila, Orvokki – Taivaljärvi, Mari – Vettensaari, Mika 2007. Ammatinvalinnan perusteet toisen asteen koulutukseen. Tampereen opettajakorkeakoulu. Saatavissa:

<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/8277/Hervamaa.Kauppila.Taivalj%C3%A4rvi.Vettensaari.pdf?sequence=2>. Hakupäivä 9.9.2010.

Jauhiainen, Janne – Alakoski, Tomi 2009. TAT Nuorisotutkimus 2009 Nuoret ja ammatinvalinta. Helsinki: Taloudellinen tiedotuskeskus. Saatavissa:

<http://www.tat.fi/Tutkimukset/Nuorisotutkimus>. Hakupäivä 10.2.2011.

Jousilehto, Mia 2011. Yrityksistä löydyttävä nuorille töitä. Kauppalehti 7.2.2011.

Järvinen, Tero – Jahnukainen, Markku 2001. Kuka meistä onkaan syrjäytynyt? Marginalisaation ja syrjäytymisen käsitteellistä tarkastelua. Teoksessa Suutari, M. (toim.) Vallattomat marginaalit. Yhteisöllisyyksiä nuoruudessa ja yhteiskunnan reunoilla.

Helsinki: Nuorisotutkimusverkko. Saatavissa:

http://www.nuorisotutkimusseura.fi/sites/default/files/verkkojulkaisut/vallattomat_marginaalit.pdf. Hakupäivä 12.2.2011.

Kansallinen tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelma 2010.

www.arjentietoyhteiskunta.fi. Saatavissa:

http://api.ning.com/files/JqrgyMHgQmIfWlFvMgilwc-VhLlauziv33BjNB9nWWQO-i0zLOOqmD17AJXhrjPX8ZMPvjqlgKn*JRS1D1q-MqtsOhr7iC8r/TVT_opetuskytn_suunnitelma.pdf. Hakupäivä 12.2.2011.

Karjalainen, Merja – Kasurinen, Helena (toim.) 2006. Ohjauksen toimintakulttuurin muutos alueellisessa yhteistyössä. Oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämishankkeen raportti. Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos: Tutkimusselesteita 31.

Kasurinen, Helena (toim.) 2004. Ohjausta opintoihin ja elämään - opintojen ohjaus oppilaitoksessa. Opetushallitus.

Kauppinen, Harri – Kemppainen, Satu. 2005. Sinisten ajatusten ohjaus – perusope-
tuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaihe Kainuun hallintokokeilun
alkaessa 1.1.2005. Saatavissa: <http://www.kao.fi/?deptid=11587>. Hakupäivä
10.5.2009.

Kuorelahti, Matti – Viitanen, Reijo (toim.) 1999. Holtittomasta hortoilusta hallittuun
harhailuun. Nuorten syrjäytymisen riskit ja selviytymiskeinot. Nuoran julkaisuja. No
14. Helsinki. Saatavissa:
[http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta
/julkaisut/muut_tutkimukset/holtittomasta_hallittuun.pdf](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/muut_tutkimukset/holtittomasta_hallittuun.pdf). Hakupäivä 12.2.2011.

Kysytyimmät ammatit. 2009. Opintoluotsi-portaali, Saatavissa:
http://www.opintoluotsi.fi/fi-fi/kysytyimmat_ammait/. Hakupäivä 9.9.2010.

Lairio, Marjatta – Puukari, Sauli 2001. Muutoksista mahdollisuuksiin. Ohjauksen uutta
identiteettiä etsimässä. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto.

Leinonen, Hannu 2011. Nuoret saatava kiinni työelämään. Kauppalehti 8.2.2011.

Lerkkanen, Jukka 2002. Koulutus- ja uranvalinnan ongelmat. Jyväskylän ammatti-
korkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 14.

Lerkkanen, Jukka (toim.) 2005. Opinto-ohjauksentarkoitus. Jyväskylän ammattikor-
keakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 51.

Lyytinen, Paula – Korkiakangas Mikko – Lyytinen, Heikki (toim.) 1995. Näkökulmia
kehityopsykologiaan - kehitys kontekstissaan. Porvoo: WSOY.

Marjamaa, Aila 2006. Keskeyttäjän kuva. Ammatillisten opintojen keskeyttäminen ja
elämäntilanne. Selvitys vuonna 2005 Mikkelin Ammattiopistossa opintonsa keskeyt-
täneistä. Muuntaja. Varikko-hanke. Saatavissa:
http://www.esedu.fi/Members/petroel1/julkaisut_tiedostot/kesk_kuva.pdf. Hakupäivä
12.2.2011.

Mattinen, Hannu – Sierla, Sinikka 2009. Tutkimusmatka lojaliteettimarkkinointiin – Kuinka edelläkävijät uudistavat markkinointikäytäntöjä. Helsinki: Talentum.

Mattila, Ari 2008. Kokemuksia lukion opinto-ohjauksesta-selvitys 2008. Suomen Lu-kiolaisten Liitto. Saatavissa: <http://www.lukio.fi/service.cntum?pageld=138061>. Hakupäivä 12.2.2011.

Myrskylä, Pekka 2009 Koulutus periytyy edelleen. Tilastokeskuksen hyvinvointikat-saus 1/2009. Saatavissa: http://www.stat.fi/artikkelit/2009/art_2009-03-16_002.html?s=0, 9.9.2010. Hakupäivä 9.9.2010.

Nuorisolain muutos parantaa nuorten varhaista tukea. 2010. Opetus- ja kulttuurimi-nisteriö. Tiedote 04.02.2010. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2010/02/nuorisolaki.html>. Hakupäivä 12.2.2011.

Opiskelijan hakeutuminen ja valinta. 2009. OSAO INTRANET. Saatavissa: <http://intra.osao.fi/index.php?895>. Hakupäivä 13.2.2011.

Oulun seudun ammattiopiston viestintäsuunnitelma lukuvuosi 2010–2011. 2010. OSAO Intranet. Saatavissa: <http://intra.osao.fi/index.php?648>. Hakupäivä 13.2.2011.

Oulun seudun ammattiopiston vuosikertomus 2009. OSAO Internet. Saatavissa: <http://www.e-julkaisu.fi/osao/lsk-2009/>. Hakupäivä 10.2.2011.

Oulun seudun koulutuskuntayhtymä: Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2010 – 2012. 2010. OSEKK Internet. Saatavissa: www.osekk.fi/file.php?2537. Hakupäivä 13.2.2011.

Oulun seudun koulutuskuntayhtymän strategia 2015. 2009. OSEKK Internet. Saata-vissa: www.osekk.fi/file.php?1816. Hakupäivä 13.2.2011.

Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Viestintästrategia 2015 (luonnos). OSEKK In-ternet. Saatavissa: www.osekk.fi/index.php?44. Hakupäivä 13.2.2011.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Saatavissa:
http://www02.oph.fi/ops/perusopetus/pops_web.pdf. Hakupäivä 13.2.2011

Pirttiniemi, Juhani – Päivänsalo, Piia (toim.) 2001. Perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaiheen kehittäminen. Neljän alueellisen projektin kokemuksia. Opetushallitus. Moniste 14/2001. Edita Oyj. Saatavissa:
http://www.oph.fi/download/49204_perusopetuksen_ja_ammatillisen_koulutuksen_nivelvaiheen_kehittaminen.pdf. Hakupäivä 12.2.2011.

Rakentaminen on osajien ala. Rakennusteollisuus RT Internet. Saatavissa:
<http://www.rakennusteollisuus.fi/RT/Nuorille/>. Hakupäivä 11.2.2011.

Raksanuoret 2010. Rakennusliitto Internet. Saatavissa:
<http://raksanuoret.rakennusliitto.net/>. Hakupäivä 11.2.2011.

Silvennoinen, Heikki 2002. Koulutus marginalisaation hallintana. Helsinki: Gaudemus.

Suomalaiset viestintäpalveluiden kuluttajina 2009. Viestintävirasto. Saatavissa:
http://www.ficora.fi/attachments/suomiry/5lw6l5Hwm/Viestintäpalvelut_tutkimus.pdf. Hakupäivä 13.2.2009.

Tietoyhteiskunnan kansalaistaidot 2009, TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämissentrum ry. Saatavissa:
http://www.tieke.fi/tuotteet_ja_palvelut/tieken_tutkinnot/tapahtuu_ajokortissa/kokemuksia/tietoyhteiskunnan_kansalaistaido/. Hakupäivä 12.2.2010

Vehviläinen, Jukka 2008. Kuvauksia koulutuksen keskeyttämisestä. Opetushallituksen julkaisuja. Helsinki.

Viestinnän periaatteet 2011. OSAO INTRANET. Saatavissa:
<http://intra.osao.fi/index.php?703>. Hakupäivä 13.2.2011.

1) Osao:n yksikkö, jossa opiskelet?

- a. Kaukovainion yksikkö, tekniikka
- b. Haukiputaan yksikkö

2) Mitkä olivat pääasiallisimmat tietolähteet ammatinvalinnassasi?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen: merkitse tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- a. internet
- b. opinto-ohjaus
- c. vanhemmat
- d. muut sukulaiset/tuttavat
- e. koulukaverit
- f. työvoimatoimistot
- g. työpaikat
- h. kirjat ja lehdet
- i. koulut, muut opettajat
- j. kirjastot
- k. tet-jaksot
- l. ammattikouluessittelyt
- m. ammattikoululaisilta
- n. muu, mikä? (voit lisätä myös oman vaihtoehdot; laita ensin järjestysnumero ja kirjoita sitten vaihtohtosi)

3) Millä perusteella sinä valitsit ammattialasi?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen: merkitse tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- a. palkka
- b. mielekäs työ
- c. alan jatko-koulutus mahdollisuudet
- d. vanhempien suositukset
- e. ammatin haasteellisuus
- f. ammatin helpous
- g. alan työllisyystilanne
- h. vakituiset työsuhteet
- i. aikaisemmat työkokemukset rakennusalalta
- j. kaveritkin valitsivat rakennusalan
- k. rakennusala on käytännöllinen käsityöammatti
- n. muu, mikä? (voit lisätä myös oman vaihtoehdot; laita ensin järjestysnumero ja kirjoita sitten vaihtohtosi)

4) Mikä on vanhempien yleissivistävä koulutus?

	isä	äiti
a. peruskoulu	☐	☐
b. lukio	☐	☐

5) Vanhempien muu koulutus, vain korkea-asteisin koulutus

	isä	äiti
a. ammatillinen perustutkinto	☐	☐
b. opisto- tai ammattikorkeakoulututkinto	☐	☐
c. yliopistotutkinto	☐	☐
d. lisensiaatin tai tohtorin tutkinto	☐	☐
e. ei ole muuta koulutusta	☐	☐

6) Työskenteleekö joku lähisukulaisesi rakennusalalla?

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

- a. isä
- b. äiti
- c. veli/sisko
- d. joku muu lähisukulainen
- e. ei

7) Mitä pidit ammattialan valintasi suurimpana ongelmana?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen: merkitse tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- a. en tiedä mikä on minulle soveltuva ammattiala
- b. en tunne eri ammattialoja riittävästi
- c. en tiedä mistä löytää tietoa eri ammateista

- d. en ole saanut riittävästi tietoa ammattikouluista
- e. oman ammattialan joutuu päättämään liian varhain
- f. tieto, jota tarjotaan ammateista, ei ollut riittävän kattavaa
- g. tet-jaksoja oli liian vähän
- h. opot eivät esitelleet riittävästi käytännön ammatteja
- i. vanhempani tyrkyttivät liikaa omia käsityksiään jatko-opiskeluni suhteen
- j. tietoa ei jaeta nuoria kiinnostavalla tavalla
- k. minulla ei ollut ammatin valinnassa ongelmia

8) Mitkä seuraavista väittämistä pitävät paikkansa?

	Tosi	Epätosi	
a.	☐	☐	vaihtelevat työolosuhteet(säälle alttiit työt ym.)
b.	☐	☐	työ on fyysisesti raskasta(raskaat nostot, haasteellinen ergonomia)
c.	☐	☐	mahdollisuus hyviin ansioihin
d.	☐	☐	työ on aikataulusidonnaista
e.	☐	☐	säännöllisten työaikojen noudattaminen ei ole kovin tärkeää
f.	☐	☐	mittaus ja piirustuksen lukutaito ei ole kovin tärkeä taito rakennusalalla
g.	☐	☐	esimiehet tekevät kaikki päätökset
h.	☐	☐	rakennusalalla ei tarvitse itse suunnitella työtään kovin useasti, riittää kun selviää töistä päivä kerrallaan
i.	☐	☐	käsityön jälki on arvostettua
j.	☐	☐	työ on luonteeltaan toistotyötä ja ei kovin monipuolista

9) Milloin päätit hakeutua rakennusalalle? Valitse yksi seuraavista vaihtoehdoista. Voit lisätä myös oman vaihtohtosi kohtaan ”muu ajan-kohta, mikä?”

- a. 9. luokalla
- b. 8. luokalla
- c. 7. luokalla
- d. joku muu ajankohta, mikä? _____

10) Kenen tai keiden pitäisi kertoa nuorelle ammateista ammatinvalintatilanteissa? Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen: tärkeimpään 1, seuraavaan 2 ja seuraavaan 3.

- a. ammattiopiston opiskelijat
- b. nuoren omat vanhemmat
- c. nuoren muut sukulaiset ja tuttavat
- d. työelämän edustajat mm. kirvesmiehet, muurarit, yrittäjät jne.
- e. omat opettajat
- f. oman oppilaitoksen oppilaanohjaajat
- g. ammattioppilaitoksen opinto-ohjaajat
- h. ammattioppilaitosten opettajat
- i. työvoimatoimiston työntekijät
- j. mielestäni ammateista pitäisi kertoa eri medioissa esim. televisio ja internet
- k. joku muu, kuka? _____

11) Mitä nuorille pitäisi kertoa eri ammateista?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen: merkitse tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- a. työn sisällöistä
- b. ammattialojen vaatimuksista työntekijöille
- c. palkkauksesta
- d. työllistymismahdollisuuksista
- e. jatkokoulutusmahdollisuuksista
- f. opiskelusta ammattiopistossa
- g. ammattiopiston opiskelijoiden omista kokemuksista opiskelussaan
- h. pitäisi esitellä ammattilaisten työn tuloksia, esim. taloja
- i. rakennusalan tulevaisuuden näkymistä
- j. jotain muuta, mitä? (voit lisätä myös oman vaihtohtosi; laita ensin järjestysnumero ja kirjoita sitten vaihtohtosi)

12) Mikä on paras kanava jakaa tietoa ammatinvalintatilanteissa?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen: merkitse tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- a. jakamalla nuorille oppilaitoksia, ammatteja ja aloja esitteleviä esitteitä ja mainoksia
- b. sosiaalisessa mediassa esim, facebookissa tai keskusteluvilla
- c. televisiossa
- d. mainossivustot internetissä, jossa on esim. nuorten kertomuksia ja ammattien esittelyä
- e. ammattioppilaitoksien internetsivustoilla
- f. tet-jaksoilla työpaikoilla
- g. tet-jaksoilla ammattikouluissa
- h. työvoimatoimistoissa
- i. tutustumiskäynnit ja teemapäivät ammattikouluilla
- j. tiedotuspisteet julkisilla paikoilla esim. rotuaari, kauppakeskukset jne.
- k. messut ja tapahtumat(esim. eteenpäin messut ym.)

1. joku muu tapa, mikä? , mikä? (voit lisätä myös oman vaihtoehdot; laita ensin järjestysnumero ja kirjoita sitten vaihtoehtosi)_____
- 13) **Mikä olisi paras ajankohta jakaa tietoa ammatinvalinnasta?** Valitse yksi seuraavista vaihtoehdoista. Voit lisätä myös oman vaihtoehdot kohtaan ”muu ajankohta, mikä?”.
- a. 9. luokalla
  - b. 8. luokalla
  - c. 7. luokalla
  - d. joku muu ajankohta, mikä? _____
- 14) **Lisää tähän, mitä muuta haluat kertoa liittyen edellä oleviin kysymyksiin tai muuta mitä haluat kertoa opiskelustasi ammattiopistossa:**

Kiitos vastauksistasi!

1) **Osao:n yksikkö, jossa opiskelet?**

- a. Kaukovainion yksikkö, tekniikka
- b. Haukiputaan yksikkö

2) **Mitkä olivat pääasiallisimmat tietolähteet ammatinvalinnassasi?**

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- a. internet
- b. opinto-ohjaus
- c. vanhemmat
- d. muut sukulaiset/tuttavat
- e. koulukaverit
- f. työvoimatoimistot
- g. työpaikat
- h. kirjat ja lehdet
- i. koulut, muut opettajat
- j. kirjastot
- k. tet-jaksot
- l. ammattikouluessittelyt
- m. ammattikoululaisilta
- n. muu, mikä? (voit lisätä myös oman vaihtoehdot; laita ensin järjestysnumero ja kirjoita sitten vaihtoehdot)

3) **Millä perusteella sinä valitsit ammattialasi?**

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- a. palkka
- b. mielekäs työ
- c. alan jatko-koulutus mahdollisuudet
- d. vanhempien suositukset
- e. ammatin haasteellisuus
- f. ammatin helppous
- g. alan työllisyystilanne
- h. vakituiset työsuhteet
- i. aikaisemmat työkokemukset rakennusalalta
- j. kaveritkin valitsivat rakennusalan
- k. rakennusala on käytännöllinen käsityöammatti
- l. muu, mikä? (voit lisätä myös oman vaihtoehdot; laita ensin järjestysnumero ja kirjoita sitten vaihtoehdot)

4) **Mikä on vanhempiesi yleisivistävä koulutus?**

		isä	äiti
a.	peruskoulu	☐	☐
b.	lukio	☐	☐

5) **Vanhempiesi muu koulutus, vain korkea-asteisin koulutus**

- a. ammatillinen perustutkinto
- b. opisto- tai ammattikorkeakoulututkinto
- c. yliopistotutkinto
- d. lisensiaatin tai tohtorin tutkinto
- e. ei ole muuta koulutusta

isä äiti

6) Työkenteleekö joku lähisukulaisesi rakennusalalla?

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

- isä
- äiti
- veli/sisko
- joku muu lähisukulainen
- ei

7) Miten opiskelu ammattiopistossa vastasi ennakkokäsityksiäsi rakennusalasta ja sen opiskelusta?

Valitse jokin seuraavista väittämistä

- Hyvin
- Kohtalaisesti
- Heikosti
- En tiedä

8) Mitkä seuraavista väittämistä pitävät paikkansa?

	Tosi	Epätosi	
a.	☐	☐	vaihtelevat työolosuhteet(säälle alttiit työt ym.)
b.	☐	☐	työ on fyysisesti raskasta (raskaat nostot, haasteellinen ergonomia)
c.	☐	☐	mahdollisuus hyvin ansioihin
d.	☐	☐	aikataulusidonnaisuus
e.	☐	☐	säännöllisten työaikojen noudattaminen ei ole kovin tärkeää
f.	☐	☐	mittaus ja piirustuksen lukutaito ei ole kovin tärkeä taito rakennusalalla
g.	☐	☐	esimiehet tekevät kaikki päätökset
h.	☐	☐	rakennusalalla ei tarvitse itse suunnitella työtään kovin useasti, riittää kun selviää töistä päivä kerrallaan
i.	☐	☐	käsityön jälki on arvostettua
j.	☐	☐	työ on luonteeltaan toistotyötä ja ei kovin monipuolista

9) Aiotko jatkaa rakennusalalla?

Valitse yksi seuraavista vaihtoehdoista. Voit lisätä myös oman vaihtoehdosi kohtaan ”muu ajankohta, mikä?”

- aion jatkaa opiskelua rakennusalalla
- aion jatkaa töissä rakennusalalla
- aion vaihtaa alaa
- joku muu vaihtoehto, mikä? _____

10) Milloin päätit hakeutua rakennusalalle?

Valitse yksi seuraavista vaihtoehdoista. Voit lisätä myös oman vaihtoehdosi kohtaan ”muu ajankohta, mikä?”

9. luokalla
8. luokalla
7. luokalla
- joku muu ajankohta, mikä? _____

11) Kenen tai keiden pitäisi kertoa nuorelle ammateista ammatinvalintatilanteissa?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen: tärkeimpään tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- ammattiopiston opiskelijat
- nuoren omat vanhemmat
- nuoren muut sukulaiset ja tuttavat
- työelämän edustajat mm. kirvesmiehet, muurarit, yrittäjät jne.
- omat opettajat
- oman oppilaitoksen oppilaanohjaajat
- ammattioppilaitoksen opinto-ohjaajat
- ammattioppilaitosten opettajat
- työvoimatoimiston työntekijät
- mielestäni ammateista pitäisi kertoa eri medioissa esim. televisio ja internet
- joku muu, kuka? _____

12) Mitä nuorille pitäisi kertoa eri ammateista?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen: tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- a. työn sisällöistä
- b. ammattialojen vaatimuksista työntekijöille
- c. palkkauksesta
- d. työllistymismahdollisuuksista
- e. jatkokoulutusmahdollisuuksista
- f. opiskelusta ammattiopistossa
- g. ammattiopiston opiskelijoiden omista kokemuksista opiskelussaan
- h. pitäisi esitellä ammattilaisten työn tuloksia, esim. taloja
- i. rakennusalan tulevaisuuden näkymistä
- j. jotain muuta, mitä? _____

13) Mikä on paras kanava jakaa tietoa ammatinvalintatilanteissa?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen: tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- a. jakamalla nuorille oppilaitoksia, ammatteja ja aloja esitteleviä esitteitä ja mainoksia
- b. sosiaalisessa mediassa esim, facebookissa tai keskustelusivulla
- c. televisiossa
- d. mainossivustot internetissä, jossa on esim. nuorten kertomuksia ja ammattien esittelyä
- e. ammattioppilaitoksien internetsivustoilla
- f. tet-jaksoilla työpaikoilla
- g. tet-jaksoilla ammattikouluissa
- h. työvoimatoimistoissa
- i. tutustumiskäynnit ja teemapäivät ammattikouluilla
- j. tiedotuspisteet julkisilla paikoilla esim. rotuaari, kauppakeskukset jne.
- k. messut ja tapahtumat(esim. eteenpäin messut ym.)
- l. joku muu tapa, mikä? _____

14) Mikä olisi paras ajankohta jakaa tietoa ammatinvalinnasta?

Valitse yksi seuraavista vaihtoehdoista. Voit lisätä myös oman vaihtoehdotasi kohtaan ”muu ajankohta, mikä?”.

- a. 9. luokalla
- b. 8. luokalla
- c. 7. luokalla
- d. joku muu ajankohta, mikä? _____

15) Lisää tähän, mitä muuta haluat kertoa liittyen edellä oleviin kysymyksiin tai muuta mitä haluat kertoa opiskelustasi ammattiopistossa:

Kiitos vastauksistasi!

1) OSAO:n yksikkö, jossa opiskelit?

KAUT		HAU	
47 oppilasta	20 oppilasta	70 prosenttia vastaajista	30 prosenttia vastaajista

2) Mitkä olivat pääasiallisimmat tietähteet ammatinvalinnassasi?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen:

merkitse tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- internet
- opinto-ohjaus
- vanhemmat
- muut sukulaiset/tuttavat
- koulukaverit
- työvoimatoimistot
- työpaikat
- kirjat ja lehdet
- koulut, muut opettajat
- kirjastot
- test-jaksot
- ammattikouluessitelyt
- ammattikoululaisilta
- muu, mikä? (voit lisätä myös oman vaihtoehdot; laita ensin järjestysnumero ja kirjoita sitten vaihtoehdot)

Prosentit KAUT

	1	1,2	1,2,3
a.	5,7	8,0	13,1
b.	3,4	6,3	10,9
c.	5,7	8,6	12,0
d.	4,0	9,7	12,6
e.	2,3	5,7	10,3
f.	0,0	0,6	2,9
g.	3,4	5,7	8,0
h.	0,0	2,3	4,6
i.	0,0	2,3	3,4
j.	0,0	0,0	2,3
k.	0,6	2,9	5,1
l.	4,0	6,9	9,1
m.	0,0	3,4	5,7

Prosentit HAU

	1	1,2	1,2,3
a.	0,0	3,6	16,1
b.	8,9	10,7	12,5
c.	1,8	14,3	17,9
d.	5,4	5,4	5,4
e.	1,8	7,1	8,9
f.	0,0	0,0	0,0
g.	10,7	10,7	21,4
h.	0,0	0,0	0,0
i.	3,6	3,6	3,6
j.	0,0	0,0	0,0
k.	0,0	5,4	7,1
l.	0,0	3,6	3,6
m.	0,0	1,8	3,6

Prosentit yhteensä

	1	1,2	1,2,3
a.	4,3	6,9	13,9
b.	4,8	7,4	11,3
c.	4,8	10,0	13,4
d.	4,3	8,7	10,8
e.	2,2	6,1	10,0
f.	0,0	0,4	2,2
g.	5,2	6,9	11,3
h.	0,0	1,7	3,5
i.	0,9	2,6	3,5
j.	0,0	0,0	1,7
k.	0,4	3,5	5,6
l.	3,0	6,1	7,8
m.	0,0	3,0	5,2

3) Millä perusteella sinä valitsit ammattilasi?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen:

merkitse tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- palkka
- mielekäs työ
- alan jatko-koulutus mahdollisuudet
- vanhempien suositukset
- ammatin haasteellisuus
- ammatin helppous
- alan työllisyystilanne
- vakiointi työsuhteet
- aikaisemmat työkokemukset rakennusala
- kaveritkin valitsivat rakennusalan
- rakennusala on käytännöllinen käsityöammatti
- muu, mikä? (voit lisätä myös oman vaihtoehdot; laita ensin järjestysnumero ja kirjoita sitten vaihtoehdot)

Prosentit KAUT

	1	1,2	1,2,3
a.	3,6	10,2	16,9
b.	15,1	19,9	21,7
c.	1,2	3,6	6,0
d.	0,6	3,6	4,2
e.	2,4	6,6	8,4
f.	0,0	2,4	3,0
g.	1,2	6,6	11,4
h.	0,0	3,0	3,6
i.	3,0	4,8	8,4
j.	0,0	0,0	1,8
k.	3,0	9,0	14,5

Prosentit HAU

	1	1,2	1,2,3
a.	0	10,7	23,2
b.	25	30,4	32,1
c.	1,8	5,4	5,4
d.	0	0,0	3,6
e.	1,8	5,4	7,1
f.	0,0	0,0	0,0
g.	0,0	7,1	8,9
h.	0,0	0,0	0,0
i.	1,8	3,6	8,9
j.	0,0	3,6	3,6
k.	3,6	3,6	7,1

Prosentit yhteensä

	1	1,2	1,2,3
a.	2,7	10,4	18,5
b.	17,6	22,5	24,3
c.	1,4	4,1	5,9
d.	0,5	2,7	4,1
e.	2,3	6,3	8,1
f.	0,0	1,8	2,3
g.	0,9	6,8	10,8
h.	0,0	2,3	2,7
i.	2,7	4,5	8,6
j.	0,0	0,9	2,3
k.	3,2	7,7	12,6

4) Mikä on vanhempiesi yleisimmistä koulutus?

- a. peruskoulu
- b. lukiola

Prosentit KAUT

isä	äiti
34,8	23,9
15,2	26,1

Prosentit HAU

isä	äiti
50	23,5
0	26,5

Prosentit yhteensä

isä	äiti
38,89	23,8
11,11	26,2

5) Vanhempiesi muu koulutus, vain korkea-asteisin koulutus

- a. ammatillinen peruskoulutus
- b. opisto- tai ammattikorkeakoulutus
- c. yliopistokoulutus
- d. lisenssiaatin tai tohtorin tutkinto
- e. ei ole muuta koulutusta

Prosentit KAUT

isä	äiti
23,3	18,9
14,4	15,6
4,4	6,7
0,0	1,1
8,9	6,7

Prosentit HAU

isä	äiti
43,8	21,9
6,3	18,8
0,0	3,1
0,0	0,0
3,1	3,1

Prosentit yhteensä

isä	äiti
28,7	19,7
12,3	16,4
3,3	5,7
0,0	0,8
7,4	5,7

6) Työskenteleekö joku läheisistä rakennusalalla?

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

- a. isä
- b. äiti
- c. veli/sisko
- d. joku muu läheiskulainen
- e. ei

Prosentit KAUT

32,6
0
13,0
71,7
13,0

Prosentit HAU

47,4
0
15,8
57,9
31,6

Prosentit yhteensä

36,9
0,0
13,8
67,7
18,5

7) Mitä pidit ammattialan valintasi suurimpana ongelmana?

- Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen:
- a. en tiedä mikä on minulle soveltuva ammattiala
  - b. en tunnne eri ammattialoja riittävästi
  - c. en tiedä mistä löytää tietoa eri ammattialista
  - d. en ole saanut riittävästi tietoa ammattikoulutuksesta
  - e. onhan ammattialan joutuu päättämään liian varhain
  - f. tieto, jota tarjotaan ammattialista, ei ollut riittävästi kattavaa
  - g. tietojaksot olivat liian vähän
  - h. opot eivät esitelleet riittävästi käytännön ammattialoja
  - i. vanhempain työelämästä ei ollut saanut riittävästi tietoa
  - j. tietoa ei jaettu nuoria kiinnostavalla tavalla
  - k. minulla ei ollut ammattialan valinnassa ongelmia

Prosentit KAUT

1	2	3
5,2	5,9	10,5
0,7	3,3	8,5
0,0	0,7	2,6
0,7	2,6	5,2
0,7	3,3	5,9
0,0	3,3	5,9
3,9	6,5	13,1
2,0	5,2	9,2
0,7	2,6	8,5
0,7	5,2	8,5
16,3	19,6	22,2

Prosentit HAU

1	2	3
4,8	7,1	7,1
0,0	4,8	4,8
0,0	2,4	2,4
2,4	7,1	9,5
0,0	0,0	4,8
2,4	7,1	7,1
0,0	2,4	14,3
4,8	7,1	11,9
2,4	2,4	2,4
0,0	2,4	2,4
28,6	28,6	33,3

Prosentit yhteensä

1	2	3
5,1	6,2	9,7
0,5	3,6	7,7
0,0	1,0	2,6
1,0	3,6	6,2
0,5	2,6	5,6
0,5	4,1	6,2
3,1	5,6	13,3
2,6	5,6	9,7
1,0	2,6	7,2
0,5	4,6	7,2
19,0	21,5	24,6

8) Mitkä seuraavista väärtämistä pitävät paikkansa?

Tosi	EPÄTOSI
a.	vaihtelevat työolosuhteet(säälle alttiit työ ym.)
b.	työ on fyysisesti raskasta(raskaat nostot, haasteellinen ergonomia)
c.	mahdollisuus hyvään ansioihin
d.	työ on aikataulusidomaista
e.	säännöllisten työaikojen noudattaminen ei ole kovin tärkeää
f.	mittaus ja piirustuksen lukutaito ei ole kovin tärkeä taito rakennusalalla
g.	esimiehet tekevät kaikki päätökset
h.	rakennusalalla ei tarvise itse suunnitella työhään kovin useasti, niitä kun selviää töistä päivä kerrallaan
i.	käsityön jätki on arvostettua
j.	työ on luontoeitaan toistotyötä ja ei kovin monipuolista

Kaut 10% väärin	Hau 10% väärin	Yhteensä 10% väärin
-----------------	----------------	---------------------

9) Milloin päätit hakeutua rakennusalalle?

Vaihtse yksi seuraavista vaihtoehdoista.
 Voit lisätä myös onnan vaihtoehtosi kohtaan "muu ajankohta, mikä?"

9. luokalla	8. luokalla	7. luokalla	joku muu ajankohta, mikä?
47,8	26,1	8,7	17,4

Hau kommentit kohtaan d:

1. 10 luokalla (31917265)	2. 4.luokalla (31917245)	3. ammatistartti. (31917341)	4. Armeijan ja työssä olon jälkeen... (31917378)	5. olin siivousalalla, tuli vastaan paljon remonttitaloja	6. Luokion 1. luokalla (31917314)	7. Lukiossa (31917409)
38,46	26,15	12,31	23,08			

10) Kenen tai keiden pitäisi kertoa nuorelle ammateista ammatinvalintatilanteissa?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen:
 tärkeimpään 1, seuraavaan 2 ja seuraavaan 3.

- ammattiopiston opiskelijat
- nuoren omat vanhemmat
- nuoren muut sukulaiset ja tuttavat
- työelämän edustajat mm. kirvesmiehet, maurarit, yrittäjät jne.
- omat opettajat
- onnan oppilaitoksen oppilaanohjaajat
- ammattiopilaitoksen oppilaanohjaajat
- ammattiopilaitosten opettajat
- työvoimatoimiston työntekijät
- mielestäni ammateista pitäisi kertoa eri medioissa esim. televisio ja internet

Prosentit KAUT

1	1,2	1,2,3
6,7	10,9	14,5
4,2	6,7	10,9
0,6	4,2	7,9
6,7	15,2	20,6
1,8	5,5	6,7
5,5	10,3	12,1
1,2	6,1	10,9
0,6	3,6	7,3
0,6	1,8	4,2
0,0	1,2	4,8

Prosentit HAU

1	1,2	1,2,3
6,9	12,1	15,5
3,4	3,4	8,6
0,0	1,7	3,4
6,9	17,2	20,7
1,7	5,2	6,9
12,1	13,8	17,2
0,0	6,9	8,6
0,0	3,4	13,8
1,7	3,4	3,4
0,0	0,0	1,7

Prosentit yhteensä

1	1,2	1,2,3
6,7	11,2	14,8
4,0	5,8	10,3
0,4	3,6	6,7
6,7	15,7	20,6
1,8	5,4	6,7
7,2	11,2	13,5
0,9	6,3	10,3
0,4	3,6	9,0
0,9	2,2	4,0
0,0	0,9	4,0

11) Mitä nuorille pitäisi kertoa eri ammateista?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen:

merkitse tärkeimpään 1., toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- työn sisältöistä
- ammattialojen vaatimuksista työntekijöille
- palkkauksesta
- työllistymismahdollisuuksista
- jatkokoulutusmahdollisuuksista
- opiskelusta ammattitopistossa
- ammattitopiston opiskelijoiden omista kokemuksista opiskelussaan
- pitäisi esitellä ammattilaiden työn tuloksia, esim. tuloja
- rakennusalan tulevaisuuden näkymistä
- jotain muuta, mitä? (voit lisätä myös oman vaihtoehosi: laita ensin järjestyksennumero ja kirjoita sitten vaihtoehosi)

Prosentit KAUT

	1	1, 2	1, 2, 3
1	14,9	21,1	22,4
2	4,3	7,5	10,6
3	4,3	9,9	14,3
4	4,3	10,6	16,1
5	1,9	6,2	10,6
6	0,6	5,0	6,8
7	0,6	4,3	6,8
8	0,6	2,5	3,1
9	0,0	3,7	9,3

Prosentit HAU

	1	1, 2	1, 2, 3
1	20,7	24,1	25,9
2	8,6	12,1	13,8
3	0,0	5,2	12,1
4	1,7	13,8	19,0
5	0,0	3,4	8,6
6	0,0	1,7	5,2
7	0,0	0,0	0,0
8	0,0	3,4	8,6
9	1,7	3,4	6,9

Prosentit yhteensä

	1	1, 2	1, 2, 3
1	16,4	21,9	23,3
2	4,1	8,7	11,4
3	3,2	8,7	13,7
4	3,7	11,4	16,9
5	1,4	5,5	10,0
6	0,5	4,1	6,4
7	0,5	3,2	5,0
8	0,5	2,7	4,6
9	0,5	3,7	8,7

12) Mikä on paras kanava jakaa tietoa ammatinvalintatilanteissa?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen:

merkitse tärkeimpään 1., toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- jakamalla nuorille oppiainetoksia, ammatteja ja aloja esitteleviä esitteitä ja mainoksia
- sosiaalisissa mediassa esim. facebookissa tai keskustelustivuilla
- televiestossa
- mainosvuodot internetissä, jossa on esim. nuorten kertomuksia ja ammatin esittelyjä
- ammattitopiatoksen internetisivustoilla
- tei-jaksolla työpajoilla
- tei-jaksolla ammattikoulussa
- työvoimatoimistoissa
- tutustumiskäynnit ja teemapäivät ammattikoululla
- tiedotuspisteet julkisilla paikoilla esim. rotuaari, kauppakeskukset jne.
- messut ja tapahtumat(esim. eteenpäin messut ym.)
- joku muu tapa, mikä?, mikä? (voit lisätä myös oman vaihtoehosi: laita ensin järjestyksennumero ja kirjoita sitten vaihtoehosi)

Prosentit KAUT

	1	1, 2	1, 2, 3
1	12,4	12,4	16,0
2	7,7	7,7	10,1
3	5,3	5,3	7,1
4	5,9	5,9	8,9
5	8,3	8,3	11,8
6	6,5	6,5	9,5
7	4,1	4,1	5,9
8	3,0	3,0	4,1
9	9,5	9,5	14,8
10	1,8	1,8	3,0
11	5,3	5,3	8,3
12	0,6	0,6	0,6

Prosentit HAU

	1	1, 2	1, 2, 3
1	7,3	10,9	16,4
2	0,0	3,6	10,9
3	3,6	5,5	5,5
4	0,0	0,0	1,8
5	3,6	12,7	12,7
6	3,6	5,5	10,9
7	0,0	1,8	7,3
8	1,8	1,8	1,8
9	7,3	16,4	20,0
10	0,0	0,0	0,0
11	5,5	9,1	12,7
12	0,4	0,4	0,4

Prosentit yhteensä

	1	1, 2	1, 2, 3
1	7,1	12,1	16,1
2	3,1	6,7	10,3
3	1,8	5,4	6,7
4	1,3	4,5	7,1
5	2,7	9,4	12,1
6	3,1	6,3	9,8
7	0,4	3,6	6,3
8	1,3	2,7	3,6
9	5,4	11,2	16,1
10	0,0	1,3	2,2
11	4,0	6,3	9,4
12	0,4	0,4	0,4

1. Joku tulis kertomaan koulussa omasta ammatistaan

13) Mikä olisi paras ajankohta jakaa tietoa ammattinvalinnasta?

Valitse yksi seuraavista vaihtoehtoista.

Voit lisätä myös oman vaihtoehdosi kohtaan "muu ajankohta, mikä?".

9. luokalla
8. luokalla
7. luokalla
- joku muu ajankohta, mikä? .....

Prosentit KAUT

47,8
37
13
2,2

joka luokalla

Prosentit HAU

42,1
47,7
10,5
0

Prosentit yhteensä

46,15
40
12,31
1,538

14) Lisää tähän, mitä muuta haluat kertoa oleviin kysymyksiin tai muuta mitä haluat kertoa opiskelustasi ammattipistössä:

KAUT:

- kannataa tulla! (31975166)
- Suosittelun. (31975199)
- en mitään (31975169)
- Ei ole mitään lisättävää. (31975149)
- no comments (32100811)
- Hauskaa ja mukavaa on ! (32101131)
- Tytöt rohkeasti myös tulkaa mukaan allalle! (32101148)
- en mitään (32101129)
- jeee :) (32101130)
- ernt (32153206)
- Enpä oikeestaan mitään (32153089)
- päätin jo tarhassa hakeutua raksamieheksi...
- Mahtava ala! (32153174)

HAU:

- en mitään! (31917314)
- En mitään! (31917342)
- kyselyn yksi kysymyksistä oli outo koska jos ei ollut ammatin valinta ongelmia piti laittaa silti 3 ongelmaa????
- No comments... (31917378)
- Opiskelu on mukavaa koska ei ole teoriaa paljon.

1) OSAO:n yksikkö, jossa opiskelet?

KAUT	HAU
34 oppilasta	16 oppilasta
68 prosenttia vastaajista	32 prosenttia vastaajista

2) Mitkä olivat pääasiallisimmat tietolähteet ammatinvalinnassasi?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen tärkeimpään 1, toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- internet
- opinto-ohjaus
- vanhemmat
- muut sukulaiset/tuttavat
- koulukaverit
- työvoimatoimistot
- työpaikat
- kirjat ja lehdet
- koulut, muut opettajat
- kirjastot
- tei-jaksot
- ammattikouluksittelyt
- ammattikoululaisia
- muu, mikä? (voi lisätä myös oman vaihtoehdot)

Prosentit KAUT

1	1, 2	1, 2, 3
0,0	2,5	8,5
5,1	10,2	14,4
1,7	12,7	12,7
6,8	11,9	15,3
1,7	5,1	8,5
0,8	0,8	1,7
6,8	8,5	10,2
0,8	2,5	4,2
0,8	2,5	3,4
0,8	0,8	1,7
0,8	5,9	7,6
2,5	4,2	7,6
0,0	1,7	4,2

Prosentit HAU

1	1, 2	1, 2, 3
4,1	8,1	10,8
2,7	5,4	6,8
2,7	10,8	12,2
4,1	9,5	12,2
2,7	6,8	9,5
1,4	4,1	4,1
5,4	12,2	14,9
2,7	5,4	5,4
1,4	4,1	4,1
1,4	4,1	4,1
0,0	2,7	4,1
1,4	5,4	5,4
1,4	5,4	5,4
1,4	1,4	1,4

Prosentit yhteensä

1	1, 2	1, 2, 3
1,6	4,7	9,4
4,2	8,3	11,5
2,1	12,0	12,5
5,7	10,9	14,1
2,1	5,7	8,9
1,0	2,1	2,6
6,3	9,9	12,0
1,6	3,6	4,7
1,0	3,1	3,6
1,0	2,1	2,6
0,5	4,7	6,3
2,1	4,7	6,8
0,5	3,1	4,7
0,5	0,5	0,5

1) omat kokemukset

3) Millä perusteella sinä valitsit ammattialasi?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen tärkeimpään 1., toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- a. palkka
- b. mielekäs työ
- c. alan jatko-koulutus mahdollisuudet
- d. vanhempien suositukset
- e. ammatin haasteellisuus
- f. ammatin helppous
- g. alan työllisyystilanne
- h. vakituiset työsuhteet
- i. aikaisemmat työkokemukset rakennusala
- j. kaveritkin valitsivat rakennusalan
- k. rakennusala on käytännöllinen käsityöammatti
- l. muu, mikä? (voit lisätä myös oman vaihtoehdot; laita ensin järjestysnumero ja kirjoita sitten vaihtoehdot)

Prosentit KAUT

1	1, 2	1, 2, 3
1,7	11,0	15,3
13,6	19,5	23,7
1,7	5,1	5,9
0,0	2,5	6,8
3,4	7,6	9,3
0,0	0,8	1,7
2,5	5,1	11,0
0,0	2,5	3,4
2,5	5,9	8,5
0,0	0,8	1,7
4,2	9,3	12,7

Prosentit HAU

1	1, 2	1, 2, 3
3,1	6,3	17,2
7,8	14,1	18,8
1,6	3,1	4,7
1,6	6,3	7,8
1,6	4,7	6,3
0,0	3,1	6,3
1,6	7,8	10,9
0,0	3,1	7,8
0,0	6,3	7,8
0,0	1,6	3,1
6,3	7,8	9,4

Prosentit yhteensä

1	1, 2	1, 2, 3
2,2	9,3	15,9
11,5	17,6	22,0
1,6	4,4	5,5
0,5	3,8	7,1
2,7	6,6	8,2
0,0	1,6	3,3
2,2	6,0	11,0
0,0	2,7	4,9
1,6	6,0	8,2
0,0	1,1	2,2
4,9	8,8	11,5

4) Mikä on vanhempiesi yleisvivistävä koulutus?

- a. peruskoulu
- b. lukio

Prosentit KAUT

isä	äiti
29,4	32,4
20,6	17,6

Prosentit HAU

isä	äiti
46,88	21,9
3,125	28,1

Prosentit yhteensä

isä	äiti
35	29,0
15	21,0

5) Vanhempiesi muu koulutus, vain korkea-asteisin koulutus

- a. ammatillinen peruskoulutus
- b. opisto- tai ammatillinen korkeakoulutus
- c. yliopistokoulutus
- d. lisensiaatin tai tohtorin tutkinto
- e. ei ole muuta koulutusta

Prosentit KAUT

isä	äiti
22,73	24,24
7,576	15,15
10,61	6,061
1,515	1,515
7,576	3,03

Prosentit HAU

isä	äiti
33,33	23,33
0	6,667
0	3,333
0	0
16,67	16,67

Prosentit yhteensä

isä	äiti
26,04	23,96
5,208	12,5
7,292	5,208
1,042	1,042
10,42	7,292

Valitse yksi seuraavista vaihtoehdoista.

Voit lisätä myös oman vaihtoehdosi kohtaan "muu ajankohta, mikä?"

- a. aion jatkaa opiskelua rakennusosalalla
- b. aion jatkaa töissä rakennusosalalla
- c. aion vaihtaa alaa
- d. joku muu vaihtoehto, mikä? .....

Prosentit KAUT

11,7
82,4
0
5,9

Prosentit HAU

6,2
93,8
0
0

Prosentit yhteensä

10
86
0
4

10) Milloin päätit hakeutua rakennusosalalle?

Valitse yksi seuraavista vaihtoehdoista.

Voit lisätä myös oman vaihtoehdosi kohtaan "muu ajankohta, mikä?"

- a. 9. luokalla
- b. 8. luokalla
- c. 7. luokalla
- d. joku muu ajankohta, mikä? .....

Prosentit KAUT

55,9
17,6
5,9
20,6

Prosentit HAU

68,8
18,8
12,4
0,0

Prosentit yhteensä

61,2
18,4
8,2
12,2

- 1. 10.luokalla
- 2. 10. luokalla
- 3. 10. luokka
- 4. 3 luokalla
- 5. alaaasteella joku
- 6. pikku pojasta
- 7. jo pienenä

11) Kenen tai kenen pitäisi kertoa nuorelle ammateista ammatinvalintatunteissa?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen:

tärkeimpään tärkeimpään 1. toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- a. ammattiopiston opiskelijat
- b. nuoren omat vanhemmat
- c. nuoren muut sukulaiset ja tuttavat
- d. työelämän edustajat mm. kirvesmiehet, muurarit, yrittäjät jne.
- e. omat opettajat
- f. oman oppilaitoksen oppilaanohjaajat
- g. ammattioppilaitoksen oppilaanohjaajat
- h. ammattioppilaitosten opettajat
- i. työvoimatamiston työntekijät
- j. meidän ammateista pitäisi kertoa eri medioissa esim. televisio ja internet
- k. joku muu, kuka? .....

Prosentit KAUT

1	1, 2	1, 2, 3
6,3	9,9	15,3
1,8	9,0	11,7
1,8	6,3	7,2
8,1	12,6	16,2
1,8	7,2	9,9
6,3	14,4	18,0
0,9	4,5	6,3
0,0	5,4	9,9
0,9	1,8	1,8
0,9	2,7	3,6

Prosentit HAU

1	1, 2	1, 2, 3
9,7	11,3	17,7
3,2	16,1	17,7
4,8	9,7	14,5
4,8	9,7	14,5
0,0	3,2	6,5
1,6	8,1	9,7
0,0	3,2	3,2
0,0	3,2	4,8
0,0	4,8	4,8
0,0	3,2	6,5

Prosentit yhteensä

1	1, 2	1, 2, 3
7,5	10,4	16,2
2,3	11,6	13,9
2,9	7,5	9,8
6,9	11,6	15,6
1,2	5,8	8,7
4,6	12,1	15,0
0,6	4,0	5,2
0,0	4,6	8,1
0,6	2,9	2,9
0,6	2,9	4,6

12) Mitä nuorille pitäisi kertoa eri ammatteista?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen:

tärkeimpään 1., toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- työn sisällöistä
- ammattialojen vaatimuksista työntekijöille
- palkkauksesta
- työllistymismahdollisuuksista
- jatkokoulutusmahdollisuuksista
- opiskelusta ammattiopistossa
- ammattiopiston opiskelijoiden omista kokemuksista opiskelussaan
- pitäisi esitellä ammattilaisten työn tuloksia, esim. tuloja
- rakennusalan tulevaisuuden näkymiä
- jotain muuta, mitä?

Prosentit KAUT

1	1,2	25,22
18,3	21,7	12,2
1,7	10,4	14,8
2,6	8,7	19,1
3,5	13,0	6,1
0,0	2,6	6,1
0,9	3,5	3,5
0,0	3,5	3,5
0,0	3,5	9,6
0,9	5,2	0,0

Prosentit HAU

1	1,2	1,2,3
20,0	25,0	26,7
0,0	8,3	13,3
0,0	6,7	13,3
1,7	13,3	18,3
0,0	5,0	5,0
0,0	6,7	6,7
0,0	3,3	3,3
1,7	5,0	8,3
0,0	3,3	5,0

Prosentit yhteensä

1	1,2	1,2,3
18,9	22,9	25,7
1,1	9,7	12,6
1,7	8,0	14,3
2,9	13,1	18,9
0,0	3,4	5,7
0,6	4,6	6,3
0,0	3,4	3,4
0,6	4,0	5,1
0,6	4,6	8,0

13) Mikä on paras kanava jakaa tietoa ammatinvalintatilanteissa?

Laita 3 tärkeintä vaihtoehtoa tärkeysjärjestykseen:

tärkeimpään 1., toiseksi tärkeimpään 2 ja kolmanneksi tärkeimpään 3.

- jakamalla nuorille oppilaitoksia, ammatteja ja aloja esitteleviä esitteitä ja maanoksia
- soosiaalissa mediassa esim. facebookissa tai keskustelutivulla
- televisiossa
- maainessivustot internetissä, jossa on esim. nuorten kertomuksia ja ammatin esitteilyä
- ammattioppilaitosten internetisivustoilla
- tel-jaksolla työpajoilla
- tel-jaksolla ammatikouluissa
- työvoimatoimistoissa
- tutustumiskäynnit ja teemapäivät ammatikouluilla
- tiedotuspisteet julkisilla paikoilla esim. rouuaari, kauppaokeskukset jne.
- messut ja tapahtumat(esim. eteenpäin messut ym.)
- joku muu tapa, mikä?

Prosentit KAUT

1	1,2	0
7,0	10,5	13,2
0,9	3,5	6,1
1,8	6,1	8,8
0,9	5,3	6,1
1,8	8,8	11,4
7,9	12,3	14,9
0,9	7,0	8,8
0,0	1,8	1,8
4,4	13,2	16,7
0,0	1,8	3,5
0,9	3,5	8,8

Prosentit HAU

1	1,2	1,2,3
12,5	15,6	15,6
4,7	14,1	14,1
0,0	7,8	9,4
0,0	4,7	7,8
3,1	7,8	10,9
0,0	9,4	14,1
1,6	4,7	7,8
0,0	3,1	3,1
0,0	4,7	10,9
0,0	3,1	3,1
0,0	3,1	3,1

Prosentit yhteensä

1	1,2	1,2,3
9,0	12,4	14,0
2,2	7,3	9,0
1,1	6,7	9,0
0,6	5,1	6,7
2,2	8,4	11,2
5,1	11,2	14,6
1,1	6,2	8,4
0,0	2,2	2,2
2,8	10,1	14,6
0,0	2,2	3,4
0,6	3,4	6,7

14) Mikä olisi paras ajankohita jakaa tietoa ammatinvalinnasta?

Vaihtse yksi seuraavista vaihtoehtoista.

Voit lisätä myös oman vaihtoehtosi kohtaan "muu ajankohta, mikä?".

9. luokalla
8. luokalla
7. luokalla
- joku muu ajankohta, mikä? _____

Prosentit KAUT

54,6
39,4
3
3

Prosentit HAU

31,2
62,5
6,3
0

Prosentit yhteensä

46,94
46,94
4,082
2,041

1. Koko yläaste

15) Lisää tähän, mitä muuta haluat kertoa liittyen edellä oleviin kysymyksiin tai muuta mitä haluat kertoa opiskelusi ammattipistossa:

Kiitos vastauksistasi!

Oulu

- Kiitokset Lehtori kolmesta lennokkaasta vuodesta. (29493553)
- enemmän työharjoittelua ammattilaisten mukana. Turhat aineet pois.
- Jos oppilaita käy tutustumassa esimerkiksi rakennuspuolella niin heille olisi hyvä näyttää esimerkiksi niitä taloja mitä oppilaat ovat tehneet tai ovat tekemässä. (29498945)
- Ammattipisto on hyvä valinta. kaksoistutkinto sitäkin parempi. (30434386)
- ei oo sanottavaa (30434471)